

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos peitit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 24.

Mai számunk főbb közleményei:

- Veséreltek: A betterment.
- A szövetségi akció föltámadása.
- Szakvélemény az aradi Kossuth-szobor ter-
véről.
- Onesánsa hercege.
- Világíróadalmi leleplezés.
- A szülők szebe.
- Aradi élet.
- Üngyilkos énekesnő.
- Polgármesterek kongresszusa.
- Iparos-ünnep Pécskán.
- A gyógyszerár rejtelmel.
- Az éjjeli Arad.
- A Remenyik-féle váltók.
- Visbefutó asszonyok.
- A „nótakirály“ meghalt.
- Tárcs: Győzelem. Irta: Lia.
- Osarnok: A róssa. Irta: Gábor Andor.

A betterment.

Arad, augusztus 23.

Tetszik tudni, mi az a *betterment*? Magyarra *értéknövekedési illeték*-nek fordították, s valljuk be, ezzel se lett világosabb az értelme. Pedig a polgármesterek kongresszusának, a melyet ma nyitottak meg Pozsonyban, a *betterment* a legnagyobb nevezetessége. Illendő tehát nekünk, városiaknak megtudni, hogy miféle értéknövekedési illeték a *betterment* és hogy miért tartozik az reánk.

Nagyvárád város főmérnöke javaslatot terjesztett be a polgármesterek kongresszusához. A javaslat elmondja, hogy az ujkor igényei a városi utcahálózatban sok újítást, változtatást, valóságos technikai reformációt követel-

nek. A megnövekedett forgalom cölyszerű lebonyolítása, új középületek elhelyezése, egészségügyi, közoktatási és szépművészeti intézmények létesítése, mindmegannyi újabb és újabb feladatok elé állítják a városi vezetőséget. A régi szűk és szabálytalan utcákon épült háztömbök helyett a közönség egészséges, széles és közlekedésre alkalmas utakat és tereket követel.

Az ilyen városfejlesztési intézkedéseket, sőt hajt fel a javaslat, különösen nehéz azokban a városokban végrehajtani, melyeknek háztartásában a bevételeket meghaladó kiadásokat pótdóval kell kiegyenlíteni. (Vajjon vannak más féle városok, főmérnök ur?) A pótdó emelésétől a közönség nagyon idegenkedik és úgy, ahogy csak akkor engedélyezi, ha oly követelmények létesítésének költségeiről van szó, melyeknek előnyét az összlakosság élvezzi, például vízvezeték, csatornázás, iskolák, kórházak, közbiztonsági intézmények. Ennek ellenében teljes erejével szabadkozik oly beruházásoknak közpánzen leendő megvalósítása ellen, melyeknek előnyét közvetlenül csak bizonyos és különösen, ha éppen a vagyonosabb társadalmi osztályok, vagy csak egyes városrészek, esetleg csak egyes utcák élveznek. Ily esetben a közönség gyakran a közpénznek még kicsiny mértékben leerdő felhasználását is ellenzi és követeli, hogy e munkálatoknak költségeit azok a tulajdonosok viseljék, kiknek ingatlanai a munkálat végrehajtása folytán értékükben emelkednek.

Nos, itt kezdődik a *betterment*. Ennek az angol szóval jelzett reformnak lényege az, hogy ha valamely utcanyitás, tér, vagy utcabővítés, akár önmagában, akár kapcsolatosan valamely közintézménnyel a városi pénztár terhére lé-

tesüli és a közpénznek ily felhasználása következtében a szomszédos telkek, vagy házak értéke lényegesen és állandóan emelkedik: a város közönsége e telkek és házak tulajdonosaitól követelheti, hogy az adóilletők pénzén szerzett értéknövekedés, illetve nyereségük egy részét a városi pénztárnak és ekként a fizetőket is belértve, a város adóterhét vissző egész lakosságnak megtérítsék.

Ez a *betterment*, a melynek eszméjét az indítványozó még azzal támogatja, hogy annak jogelve a mi törvényeinkben is föllelhető, mert ha a vízlecsapolás által valamely földbirtok értéke növekedik, a munkálatok létesítője jogosítva van az illető terület birtokosától a munkálatok költségeinek haszonaránylagos viselését követelni.

Mi azonban úgy látjuk, hogy a vízlecsapolás által való értéknövekedés egészen másféle természetű, mint az, a mely a városrendezés által következik be. Hogy tisztán lássunk, nézzük, hogy például Aradon milyen esetekre lenne a *betterment* alkalmazható?

Megnyitották a Szent László-utcát. Természetesen, ezáltal az új utca mentén levő telkek értéke növekedett. A város tehát kiveti a telkekre az értéknövekedési illetéket. Ennélfogva a telkeket drágábban veszik meg, az új utcában építendő házak drágábbak lesznek, tehát — több lesz a lakbér. De a szomszédos utcák házainak értéke is növekedett, — s ha a Szent László-utca aszfaltozása, világítása és csatornázása az új utca telektulajdonosai-

Győzelem.

Irta: Lia.

A férj kedvetlenül ült a terített asztal mellett. Az ebéd ideje már rég elmúlt, de még nem került az asztalra az étel. Haragosan összehúzta homlokát és várt... várt... De hiába! Végre kifogyott teljesen türelméből. Idegesen a konyhába szóló csengő után nyult és valami tiszszel is megnyomta azt, mire a konyha melegétől kifényesedett arcú nő jött a szobába: a felesége.

A férfi ránézett erősen, majd elfordította fejét és megvetőleg szólt:

— Igazán nevetséges, hogy ily sokáig kelljen várakozni az ebédre. Aztán miért jön oly zsiros slafrockban az asztalhoz? A szegény fog el, ha magára tekintek és elgondolom, hogy egy ilyen konyhaszagu teremts legyen a feleségem. Ismerhetél már a természetem. Tudja jól, mennyire ellensége vagyok az ilyen dolognak. Bár-hogy is szeretem magát, undor fog el, ha hagyna-szagunak érzem a kezét. Ez utálos dolog! Undorodom tőle...

— Már megint kezd — szólt majdnem siránkozó hangon az asszony, mialatt a párolgó levest tálatta az urának.

— Még talán zokon is veszi ezt tőlem? Hisze, amióta együtt élünk, mindig figyelmez-

tetnem kell, különben teljesen megfélekedne magáról. Hát nincs igazam?

— Tudja, hogy sohse voltam divathölgy és sohse fektettem fősulyt a külsőre. Maga pedig csakis a külsőségre ad és...

A férj idegesen közbevágott:

— Hát még mindig nem tud engem megérteni? Hányszor hangoztattam már, hogy a világra is kell adni valamit. Hisz engem itélnek el az emberek, hogy olyan társadalmi állású férfinek, mint amilyen én vagyok, egy ilyen közönséges bízarr gondolkozású neje legyen, aki...

— Bizarr gondolkozású vagyok? — szakította félbe sértett hangon az asszony és haragosan tolt a férjre maga elől tányérját.

— Igenis! — folytatta a férfi. Aki a mai modern világban nem törődik a divattal, a haját simára fésülve hordja és lapos sarku cipőben jár, arra méltán rá lehet ezt mondani.

— Igazán be furcsák is maguk férfiak. Más férjnek az imponál, ha minél egyszerűbb, szolidabb teremtés a felesége, maga meg azt szeretné, ha olyan feltűnő lennék, mint valami félvilági hölgy...

— Már megint másképp értelmezi a szavaimat! Ertsen meg már egyszer. Hányszor hangoztattam, hogy én teljesen másfélének képzeltem házasságomat. Egy eleven, kedves modoru, páratlan intelligenciájú, ideális asszonyt képzeltem magam mellé, aki egész lelkével ne-

kem éjjen, egyedül csak engem szeressen, de mindamellott a világnak is hódoljon. Ez alatt nem azt értem, hogy szabadon fölirtóhat a férfakkal, hanem páratlan finom raffinéttával ki legyen fejlődve benne a konversationsális nyelv és szellem. De csalódtam! Mert magánál prózaibb teremtés nincs a földön. Kerüli a társaságokat és megveti mindazt, a mi szép és nemes. Azt hiszi, boldoggá tesz azzal, hogy reggeltől délig a konyhában a spartherd melegénél izzad. Ezzel csak haragot gerjeszt bennem. A szakácsnő el tudja végezni a maga segítsége nélkül is a dolgát. Aztán már hányszor figyelmeztettem, hogy másképen hordja a haját. Teljesen elcsufítja az arcát ezzel a közönséges szétválasztott és erősen lesímitott frizurával. Hiszen még egy közönséges farszi jegyzőnének is több érzelme van az ilyen dolgok iránt.

— Nem volt még elég? — szólt pityeregve az asszony és sötét szemével futó pillantást vetett az urára.

— Istenem, maga oly ferdén fogja fel szavaimat. Ertsen meg már egyszer! Négy év óta, a mióta együtt élünk, még nem tudott megérteni? Gisz csak a maga javát akarom!

— Köszönöm szépen a tanácsait. De jól tudhatja, hogy egy asszonynak mindennek előtt a gyermekére kell legtöbb gondját fordítani. Es így bizony saját személyem nagyon háttérbe szorul.

— No, ez csakugyan silány kifogás. Azon-

nak bettermentjéből ki nem kerül, kivetik a szomszéd utcák háziuraira is. Tehát — ott is stájerolnak.

Az Ujtelepet csatornázni fogják. Ezzel természetesen az ujtelep házai és telkei értékben emelkedni fognak. De ennek az ujtelepi ház- és telektulajdonosok nem örülhetnek. Eddig úgy volt, hogy a csatornázás költségeit az egész város viseli, a mint hogy az ujtelepiek pótdója is megérezte, a mikor a három milliós mű első hálózatát lerakták? De mire való a betterment? A Belváros, a Sarkad, Erzsébetváros, Sága és Gáj konstataálni fogják, hogy a csatornázással az Ujtelep házainak értéke megnövekedett, tessék tehát az ujtelepi csatornázás költségeit a megnövekedett értékű házak bőrén leszedni. Már most miféle házbéremelés szakad ebből az Ujtelep vasutasainak nyakába?

És még egy, legforróbb aktualitáshoz példát. A vashidak dolgában megszűnik a patvarkodás, hogy az egyik az Eötvös utca lábujjába kerüljön-e, vagy a városháza tőszomszédságába, — és hogy a másik a halász-utca vagy a hajó-utca tengelyének meghosszabbítása legyen-e? Akik akarják, fizessék meg. Tudnillik: ha a hidat az Eötvös-utcába kerül, az Eötvös-utca és kapcsoló részeinek háziuraira vetik ki az értéknövekedési illetéket, mert ott megdrágulnak a házak. Ha a városháza alá: akkor az ott érdekelt háztulajdonosokra.

Még több ilyen példát hozhatnánk fel, hogy az angol reform ellen maga az élet érveljen. Mindezek pedig azt mutatják, hogy a betterment-et főképpen három okból nem lehet megvalósítani.

Mert az angol szóval nevezett új eszme tulajdonképpen igen régi, hazai fogalmat jelent: adót. A háziurak újabb megterhelését; pedig abból ép elég van. Aradon a háztulajdonosok jövedelmének negyven százaléka adóra megy. S amikor mi a háztulajdonosok megadóztatása ellen foglalunk állást, voltakép a lakókat védjük, mert a háziurak újabb megterhelése — s a betterment is — természetesen a lakókra hárul.

Mert a vidéki városokban mindig problematikus dolog, s a jövő titka, hogy egyáltalán és mennyivel szaporodik valamely közintézkedéssel az érdekelt telkek

és házak jövedelme. Ma si es eldöntve, hogy Aradon merre fejlődik inkább a város: a vasuti állomás felé, vagy a Maros mentén? Még az se bizonyos, hogy a vashidak táján varázslatos gyorsasággal fog az új városrész felépülni, bizonyos tehát az értéknövekedés? Nézzünk egy utcanyitást: a gazdasági egyesület házának kedvéért megnyitották a Werbőczy-utcat. Az „utca“ ma is egy kertajtóban végződő lyuk. Emelkedhetett itt annyira az érték, hogy új adót lehetne kivetni?

És végül, mert az egészen újat szegné a külvárosok fejlődésének. A külvárosok lakói sohase egyeznének bele a szabályozásba, utcarendezésekbe, ha annak költségeit egyedül rajtuk vennék meg, olyan adóval, amely őket mindenestre érzékenyen sújtaná.

Elfogadta ugyan a polgármesterek kongresszusa az új eszmét, de a vidéki városok nem adoptálhatják az angol származású csemetét. S azt hisszük, a polgármesterek kongresszusa fölöttébb rossz uton keresi a hivatását, ha új adó-eszméket mereng el. Mert a betterment voltaképpen ilyen; és biztosra vesszük, hogy az ilyen részleges adó mellett az általános pótdó nem csökkenne. A régi adókat kell szükségtelessé tenni. S erre kellene valamely eszmét találni az angol adó gyakorlatban, tisztelt kongresszus. +

A szövetkezeti akció föltámadása.

Főispánok a kis emberek ellen.

(Kiskereskedők veszedelme.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

A Száll-Darányi kormányzás idején a sajtó állandó panaszkönyvet vezetett, ambelyben kiskereskedők és szatócsok mondták el vádjukat a szövetkezetek tulkapásai ellen. Agrárius és klerikális csoportok, a nagybírtok és a papáság alapította ezeket a fogyasztási szövetkezeteket, amelyeknek célja volt: először a kiskereskedőket tönkretétele, másodsor az, hogy az együgyű falusi népet a papi szövetkezetekbe tereljék, hogy így még inkább a földesurak és a klérus föhatósága alatt maradjon.

A nagy nemzeti küzdelem idején, mint minden gazdasági mozgalom, úgy ez is elke-

rülte a sajtó figyelmét. A szövetkezeteket nem ellenőrizte a napi sajtó és így a nemzeti küzdelem idején szépen burjánzottak.

Most pedig, hogy a törvényes rend helyreállt és a szövetkezetek főpatronusai is közelebbi viszonyba jutottak a kormányzó hatalommal, kettőzött erővel fejt ki akcióját az *Omge*, a *Hangya*, a *gazdasávsövetség* és a keresztény és nem keresztény fogyasztási szövetkezetek egyéb központjai.

Hát ez, ha nem is örvendetes dolog, mert kis egzisztenciák tönkrejutásával jár, legalább nem törvénytelen. De az már egyáltalán nem törvényes, sőt egyenesen törhetetlen, hogy egyes főispánok a maguk nagy hatalmukkal és hivatalos apparátusukkal tolják a szövetkezetek szekerét és így mintegy hivatalból vegyék el az adófizető kiskereskedők kenyerét. Legutóbb *Lits Gyula* honfoglalás főispán utasította tisztviselőit a szövetkezetek támogatására. *Lits* akkoriban azt mondta, hogy *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter intenciói szerint jár el, ami természetesen nem bizonyult igaznak. Most pedig *Kállay Ubul*, Cskmegye főispánja írt rá a főszolgabírákra, hogy terjeszszék a fogyasztási szövetkezeteket.

Ez már, hogy ugymondjuk, némileg a hivatalos hatalommal való visszaélés bűljegét hordja magán. *Kállay* főispán a *hivatalnok* karra ráparancsol, hogy csináljon konkurrenciát az adófizető szatócsoknak és kiskereskedőknek. Szives utbaigaztással szolgál nekik, megadja a *Hangyának* és egyéb érdektársainak címét. Buzdítja a megye hivatalnokai karát és szinte utasítást ad nekik, hogy vegyenek részt a mozgalomban és *üljenek be a szövetkezetek igazgatósági székébe*.

Ami mindenestre nagy előnye lesz a parasztnak. Eddig csak közigazgatási tekintetben volt a szolgabíró urnak alárendelve, most gazdaságilag is alárendelt lesz. Eddig csak kutyaugatásért és más hasonló „kihágásokért“ csukhatta le a szolgabíró a parasztot, most a szolgabírótól fog függni az is, hogy a paraszt mennyit fizessen egy rőf posztóért a szövetkezeti boltban, ahol a pudri mögött a pap és a szolgabíró ur áll.

Köztisztviselőnek, úgy hisszük, mégis lehetne nemesebb foglalkozása, mint a neki alárendelt néppel üzérkedni és az ugyancsak neki alárendelt kereskedőnek *tisztességtelen versenyt csinálni*. Mert ez a szövetkezeti verseny már túllépi a tisztesség határát. Nem elég, hogy a

ban hogy a saját személye háttérbe ne szoruljon, segíteni fogok a dolgon. Egy barátom éppen tegnap említette, hogy tudna egy nagyon jó házból való leányt, aki gyermekek nevelését magára vállalja. Még ma tudakozódom nála a leány felől. Már ugyanis több ízben eltökéltem, hogy *Magduska* mellé bonnet fogadok.

— *En nem bizom másra a gyermekem nevelését. Azért vagyok az anyja, hogy én neveljem fel.*

— *Már pedig ebben én parancsolok! — szölt erélyesen a férfi. Ez egy elhatározott dolog és ne is próbálja megmásítani.*

Az asszony ajkai görcsösen rángatództak, de nem szólt. Majd dacosan felkelt az asztal mellől és kifelé indult.

— *Hova megy? Miért nem marad az asztalnál?*

A nő visszafordult. Litszott arcán és vonagló ajkán, hogy szeretne panaszos kifakadásba törni, de midőn tekintete találkozott férjének határozott, rideg tekintetével, lesütötte szemét és halkán, majdnem félénken sutogta:

— *A konyhába megyek. Megnézem, hogy nem e sült oda az almás rétes.*

A kis *Magda* hamar megszokta az új kisasszonyt. Szeretettel, kedves leány, volt magas, nyílt homlokkal és mély fekvésű nagy világoskék szemű oly érdekes ellentétet képez-

tek koromfekete selymes hajával. Arcának minden vonása és finom metszetű orra a görög szépségekre emlékeztetett. A modorában s egész magatartásában páratlan finomság rejtett. Egyszerű ruhákat viselt, de azért egész lényét valami kellem sugározta be és ezt leginkább szabadon hagyott rózsás nyaka idézte elő, mely keskeny fekete bársonyszalaggal volt átkötve. Hajában szintén fekete masnit hordott és egyszerű de csinos frizurája még csak bájosabbá tette szende arcát.

Az asszony azonban nem változott. Sőt mind jobban megfeledezett saját magáról, kedvetlenül járt kelt, a kisasszonnyal a ig váltott pár szót és szeme mélyén örökösen ott ült az eltitkolt harag.

Egy este így szólt a férj nejéhez:
— *Kérem öltözzék. Színházba megyünk.*
— *Nem megyek! — szölt röviden az asszony és fel sem tekintett urára.*

— *Nem jön? Hát mi baja?*

— *Símmi.*

— *Majd meglátjuk, hogy jönni fog.*

— *Azért se!*

— *Tehát dacolni akar? No jó, csak dacoljon.*

Becsapta az ajtót és haragosan távozott. Körülbelül egy fél óra múlva az asszony tudatára ébredt annak, hogy mily helytelenséget követett el akaratosságával. Már szólni bánti kezdte tettét és valami szemrehányó hangtól indítva a férje után ment, hogy megbékítse

öt és az öltözködéshez lásson. Azonban a férje már nem volt otthon.

— *Mikor ment el az ur? — kérdezte izgatott hangon a szobaleánytól.*

— *Körülbelül egy negyed órája. A kisasszony és *Magduska* is vele mentek.*

— *A kisasszony? . . . — hebegte fogai közt az asszony és tágra nyílt szemekkel faggatta tovább a szobaleányt.*

— *Hova mentek? Nem tudja?*

— *Hallottam, mikor az ur azt mondta a kisasszonynak, hogy siessen felöltözködni és *Magduskát* is hozza rendbe, mert elmennek.*

— *És mit mondott, hogy hova?*

— *A színházba. Egy páholy jegyet mutatott a kisasszonynak és azt mondta, hogy mivel a nagyságos asszony nem jól érzi magát, hát őt és *Magduskát* viszi el. Többet nem hallottam.*

De éppoz elég volt ennyi az asszonynak. Haragtól kikelve járt fel és alá s látszott elborult homlokán, hogy valamin gondolkozik. Hirtelen a szekrényhez szaladt, egy pár ruhát szedte ki onnan és miután mind egy halomba rakta, leült az íróasztalhoz, egy darab tiszta papirost vett elő és izgatottan remegő kézzel, ezt írta reá:

„Tudom, csodálkozni fog, hogy hült helyemet találja lithon. Az anyámhoz utazom. Ha magának kedvére esik egy közönséges nevelőnővel kettésben eljárnom, akkor fölösleges vagyok én. Tesz ilyesmit egy tisztességes, jóra-

szövetkezetek adót nem fizetnek, még a szószékről, sőt ujabban a főispáni hivatalból is vezetéses reklámot csinálnak nekik.

Aligha hiszszük, hogy a „nemzeti demokrácia“ kormányja a kiskereskedők tönkretételével akarja az önálló vámterületet előkészíteni. Gazdasági föllendülést nem úgy kezdenek, hogy egy kereső osztályt tönkretesznek. Ezt *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter is tudhatná, aki — reméljük — körmére koppint a szövetkezetekben utazó főispán urnak.

Szakvélemény

az aradi Kossuth-szobor tervéről.

— Egy műszaki újság cikke. —

Arad, augusztus 23.

A *Vállalkozók Lapja* mai számában, Ezrey álnév alatt egy kétségen kívül hozzáférő férfi az aradi Kossuth szobor tervével foglalkozik. A cikk sok találó és megszívlelendő igazságot sorol fel, a melyeket a szoborbizottságnak, mindenestre érdemes megtudni.

A cikk ismerteti a szoborpályázat feltételeit, azután így folytatja:

E pályázati programhoz tökéletesen tájékoztató helyszínrajzot csatol a szoborbizottság, amely ezzel megtett minden töretelhetőt a pályázat sikere érdekében. És mégis félünk a sikertelenségtől. Félünk — nem attól, hogy a pályadíjak talán nem kerülnének kiosztásra, vagy, hogy nem nyeri el a pálmát, a megbízatást egyik pályázó sem, de hogy is! Meg fogják azt a szobrot csinálni az országos szaktekintélyek szíves támogatásával, le is fogják leplezni nagy ünnepiességgel, sőt a leplezés után virradó nappal is sergesen önzlik majd az érdeklődő és lelkes publikum a szobormű megtekintésére. De amitől félünk az, hogy az ezután következő napon már úgy megyen el a közönség Kossuth apánk aradi szobra mellett, mintha utcai gáz, vagy villamoskandeláber volna. Más szóval tartok tőle, hogy az újabb kandeláber, illetve szoboröntvény szakasztott olyan lesz, mint a megelőző száz egynehány.

És e részben hiányosnak ítélem a programot. Nem egyedül szobrászainknak lehet majd bűnül felelni, ha a megszo-

kott, és sajnosan megunt pathetikus szavaló alak kerül tucatjával a zsűri elé. Művészeink keresik, kutatják a szoborbizottság hangulatát, értelmi nivóját és ennek megfelelően irányítják mintázó fájukat, mert mindenekelőtt győzni akarnak a versenyen. Az ország minden Kossuth-szoborbizottsága pedig többségében a szavaló, a páthoszszal dolgozó színészt látja lelki szeméi előtt, s a ki lehangosabban és a legpózosabban szaval, azé szokott lenni a pálna.

Nem szeretném, ha félreértenének. Nem tiszteletlenség beszél belőlem. Ellenkezőleg, a hazánk egyik legnagyobb fiának adózott lelkes bámulatot testvéri rokonszívással nyugtázom a magam részéről. De a közhangulat, a művészet közmegejtése még csak olyan színvonalat ért el, amely a fenti honszerető bámulatot nem juttatja kifejezésre a kellő műveszi formában s ezen szeretnék segíteni. Szinte kegyeletlenségnek veszi a többség, ha nem a mindenkit magával ragadó szónok áll előtte ércből öntve Kossuth nagy alakjának kifejezője gyanánt s nem veszi észre, hogy a mindinkább szaporodó szónok-szobrok éppen ellenkezőleg leki-csinylik azt, a kit teljes nagyságában, ideális magasságban állónak akarnak kifejezni.

Pedig Kossuth Lajos nemcsak szónokolt, hanem cselekedett is, sőt minden nagyszabású beszéde felér egy-egy nagy tettel és ezt a cselekvést szimbolizálni sokkal méltóbb feladata volna a művészeknek, mint egymásra halmozni a hamis páthoszt. Hamis a páthosz már azért is, mert ma nem beszélünk pathetikusán, de főleg azért, mert nem szavaiból szűrődik le lelkünkben Kossuth Lajos nagy alakja, hanem azokból az eredményekből, amelyeket egész áldásos ténykedésével mindnyájunk üdvére elért.

A programnak ki kellene fejeznie, hogy a sablonos szavaló Kossuthokból nem kér a bizottság, hanem a mai modern kor felfogásának megfelelő, komoly, originális és lelkükben-külsejükben magyar szobrokat kíván, a cselekvő szellemóriás művészi kifejezésével.

Ezrey.

Oncsásza hercege.

(Czárán-ünnepségek az országban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Hogy Czárán Gyula halálával mily nagy veszteség érte a magyar turisztikát, legjobban mutatja az a körülmény, hogy alig butyta be szeméit életének legszebb korában, a nagy természetbúvár és barlangkutató, vagy a mint őt turista világban előszeretettel nevezték: „Oncsásza és Mócopotá-mia herceg“, az iránta érteit kegyelet, érdemei méltatásával foglalkozó ünnepségek rendszése vezet a magyar turista világot.

Ő volt az első turista-apostol, ki a nemzeti turisztika fejlesztésében első munkása volt azon mozgalomnak, melynek célja a természeti kincsekben gazdag szép magyar földet megismertetni a nagyvilággal és ezzel az idegenforgalom számára megnyitni. A lelkes férfiu érdemeit legjobban ismeri és tudja méltányolni a turista-világ, mely uszardandó emlékekkel örökíti meg az ideális eszmék lángjelkü harcosságát, Czárán Gyulának érdemeit.

Bár a kegyeleti ünnepségek az egész országra kiterjednek, Czárán Gyula első sorban mégis Aradmegyéé, mert ennek a megyének és Biharnak természeti szépségeit tanulmányozta, kiutalta és tárta föl turisztikailag. Az *Aradi Turista egyesület* is volt az első, mely a *Menyházán* létesített emlékművekkel emlékezett meg hálásan és örököltette meg a turista apostol elévülhetetlen érdemeit.

Erdélyben és a Dunántul is kegyeletes ünnepségek folynak le, melyekről a következő értesítést vettük:

Szeváta-füredben az Erdélyi Kárpát Egyesület leplezte le Czárán Gyula emléksobrát a fürdőközönség és ez alkalmából Kolozsvárról kirándult közönség jelenlétében.

Az ünnepi beszédet *Szédeczky Lajos* dr. egyetemi tanár, az E. K. E. ügyvivő alelnöke tartotta, ki szép beszédben sorolta fel Czárán Gyula alkotásait és méltatta a nemzeti turisztika terén kivívott érdemeit.

Ugyancsak ekkor leplezték le egy Czárán-emlékszobrot *Biharfüreden*, mely fürdőtelep létesítésére Czárán Gyula adta meg az első impulzust.

A nagy turista nevéhez méltó, szép emléktáblát helyezett az E. K. E. biharmegyei osztálya a Királyhágó mögötti festői Jadvölgyében, a

vaio férj? Nem! Erre csak maga képes. Soha az életben nem bocsájtom meg ezt magának. Soha.”

Itt hirtelen letette a tollat, az arca elváltozott, homloka még jobban elborult.

— Ezt nem írhatom neki — gondolta magában. E sorokkal azt a látszatot kelteném, mintha féltékeny lennék.

Ezzel felkelt, a ruhákat visszarakta a szekrénybe és kezébe véve a papirdarabot, dühösen szőrmorzsolta azt.

Hetek multak el.

Az új kisasszony mind nagyobb szerepet vitt a házban. A kis Magda erősen ragaszkodott hozzá, a cselédek nagy tiszteletet tanúsítottak irányában, a férfi pedig feltűnően udvarias, előzékeny volt vele szemben. Csak az asszony volt szófukar, alig beszélt a leányhoz, csak néha részesítette őt egy-egy nyájas mosolyban, de a háta mögött mindig gyűlöletes, ellenséges pillantásokkal sújtotta. A leány azonban még csak nem is sejtette ezt és rozsdás arcáról egy percre sem tűnt el az a kerdiallis mosoly, mely ragyogó szeméinek mélyéből tört elő. Napról napra jobban ragyogtak ezek a szemek és az asszony csak most kezdte észrevenni, hogy micsoda bűvös fény rejlik a titokzatos szempárban. Árgus szemekkel kísértte a leány minden mozdulatát és keserű dühvel reszketett a lelke, ha olykor észrevette, hogy férje mily

epedő mono pillantással bámulja a leány fenét, kíváncsian nyakát.

Az asszony kedélyhangulata mindrosszabbra fordult. Etvágytalan lett, a szeméi zavarosak voltak, és folyton betegségről panaszkodott.

Amikor egy ízben a férje orvost akart hívni, hevesen tiltakozott:

— Nekem nem kell orvos.

— Miért?

— Mert! — felelt röviden az asszony.

— Mondja meg legalább, mi baja? Hol érez fájdalmat?

Az asszony zavartan nézett férjére és lassan fátyolozott hangon szólt:

— Nagyon beteg vagyok. Igen. De egyedül csak maga lehet az orvosom.

— Én? — kérte csodálkozva a férj.

— Igen.

— Szóljon bátran fiam. Mi a baj?

Az asszony most zavartan nézett az urára, szemében a féltékenységek tüze égett, ajka remegett és egy gyors elhatározással hevesen átölelte a férfi nyakát és rezgő hangon susogta:

— Beláttam, hogy magának igaza volt mindig. Ezentul mindig a szavára hallgatom.

Hiszen ha néha-néha nézeteltérések is voltak köztünk, azért mi mindig szerettük egymást, ugyé?

— Természetes! — szólt a férj.

— Meglátja, a maga köznapias felesége mily ideális teremtmény fog vedleni. Alapo-

san átgondoltam mindazt, amit oly sokszor hangoztatott előttem és beláttam, hogy igaza van. A kezem nem lesz többé hegyvaszagu. Vettem egy manicure készletet. Nézze mily szépen fénylenek a körmeim. A zsiros slafrockom miatt sem kell többé panaszkodnia, mert éppen tegnap hozott háza a szabónóm két izléses, csinos háziruhát. Majd meglátja f a csám, ezentul soha, soha sem lesz köztünk összekülömbözés. Soha. Mindig a kedvében fogok járni. Mindig. Oly csöndes, békés életet fogunk élni. De hogy a béke és nyugodtság teljesen meglegyen, hát kérem.

A szava itt elakadt. Késő tekintetet vetett urára és csak azután folytatá:

— hát kérem engedje meg, hogy felmondjak a nevelőnőnek. Ez az idegen személy minék itt e házban? Teljesen fölösleges.

És amíg az asszony tovább beszélt békés boldogságról, szerelemről, a férj szólanul, titokzatosan mosolyogva figyelte, hogy mint változik az arca és mint liheg a keble a beszéd alatt.

Mélyen beletekintett az asszony lázas szeméibe, majd diadalmasan felemelte a fejét, mintha csak ezt mondta volna:

— Győztem!

révi *Zichy csepkőbarlang* bejáratában, mely barlang feltárása is az ő nevével van összeforruva.

A pécsi „Mecsek-egyesület” és a soproni „Turista-Egyesület” Czárán érdemeinek méltatására diszközgyűlést tartott, mely alkalommal a menyháza Czárán-élmékek leleplezése és az Aradi Turista-egyesület diszközgyűlésekor táviratban üdvözölte az aradi testvér-egyesületet, melynek Czárán dísztagja volt.

De nemcsak emlékművek felállításával adóznak a hazai turista-egyesületek Czárán emlékének, hanem mint értesülünk, egymásután fognak elzarándokolni a hazáját oly önzetlenül szerető nagy turista szűkebb hazájába, hogy a havasok csillagzából font gyopárkoszorút kegyeletük jeléül letegyék a *monyássai* temetőben annak a férfinak a sírjára, ki míg rövid ideig élt, valóban a hazának élt.

Világirodalmi leleplezés.

Dante, Petrarca és Boccaccio plagizáltak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23

Ha magyar tudósról volna szó, akadna is, nem is olyan, a ki csodálkoznék azon, hogy munkája plágium. Volt már erre is számos példa. Ezek az esetek azonban a „könyvbotrányok” közé tartoznak, mert speciálisan magyar érdekűek. A világirodalom egyik legfontosabb munkájáról, *Dante: „Divina Comediá”*-járól deríti ki egy kutató, hogy plágium.

Sinowitz Mihály, egy zürichi könyvkiadó utján közrebocsátja újabb kutatásait egy terjedelmes könyvben. Nem első ilyen szerű munkája ez a jeles irodalomtörténeti kutatónak. 1900-ban jelent meg *Licht und Wahrheit* című munkája, melyben az ó- és új testamentumról és más talmudi könyvekről kimutatja, hogy *apokrif*. Egész „szerkesztő-bizottságok” csináltak *Mózes* neve alatt az öt könyvet, majd a talmudtudósok sora az egyes prófétáknak tulajdonított könyveket.

Dante, Petrarca és Boccaccio munkáit *Sinowitz* már régen kutatja és arra a meglepő tapasztalatra jutott, hogy *zsidó orvosok írták*. A XIV. században élt *Kolonymus ben Kolonymus*, a kinek szerkesztésében ötvenegy munka jelent meg. Ezeknek a munkáknak szerzői 1822. körül Romában élt zsidó orvosok.

Azok a munkák, melyeket a világirodalom *Petrarca, Boccaccio, Dante, Albertus, Magnus, Aquinói Tamás* szerzők nevei alatt ismer, ezeknek a zsidó orvosoknak tollából kerültek ki. *Sinowitz* könyvében mindezekkel részletesen foglalkozik, kimutatván minden munka eredetijét a fentebb említett 51 munka közt.

Chasdui a neve annak a zsidó orvosnak, a ki „*Eben Bochen*” című könyvében, mely *Kolonymus ben Kolonymus* szerkesztésében jelent meg, a Dante *Alighieri* híres „Isteni színjáték”-át megalkotta.

Ha hitelt adhatunk a komoly kutató eredményeinek, akkor a világirodalom képe nagyon megváltozik, hiszen régen megbolygatta már egy kutató *Shakespeare* műveinek származását, a ki *Shakespeare-t* egyenesen mondai *költői alaknak* tartja.

Érdekes ez a jelenség, a mely magyarázatát emberi mivoltunkban lelji. Ha a nagyságnak, az emberi szellemnek olyan óriási megnyilvánulásait látjuk, a milyen *Dante, Petrarca, Shakespeare, avagy Petőfi és Jókai* műveiből sugárzik, alig taójtjuk lehetőknek, hogy mindezeket egy husból vérből való ember a ki hozzánk hasonló, alkotta meg. Mi tudjuk, hogy

Petőfi és Jókai élt, de késő századok múltán bizonyára akad majd egy *tudós* kutató, aki kimutatja, hogy *Petőfi és Jókai* munkáit egy egész szerkesztőség alkotta.

A kutatóknak mindenesetre sokkal könnyebb dolguk lesz, ha azt akarják majd bizonyítani, hogy akárhány tudományos munkát nem a rajta megjelölt szerző írta, hanem más.

A szülők zsebe.

„Javitott és bővített kiadás.”

(Tankönyvmizériák.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23

Már sok ezer család páruak gondoktól fő a feje, hogy honnan vegye azt a költséget, amivel az iskolai év kezdete jár. Ezek a költségek pedig igen jelentékenyek és nem tudunk arról, hogy a derék családapák — hivatalnokok, iparosok és kereskedők, nagyobbrészt szegényemberek — erre a célra valami külön jövedelemmel rendelkezzenek. Ami kis jövedelmük van, az jó, ha a család eltartására elégséges. Az élelem iszonyu drága, az adót kiméietlenül felemeiték, a háziurak stájerolnak és mindezekhez még az iskolai év kezdetének költségei járulnak — ez éppen elég ahhoz, hogy néhány ámatlan éjszakát szerezzen sok szegény embernek.

Azok az iskolai költségek így első látásra nem volnának valami túlságos nagyok — de mikor a látszat ebben is olyan csaló. Mert hogy mi minden kell egy iskolagyerek felszereléséhez, azt csak olyan tudja, aki próbálta ezt a mesterséget. A könyvek, irkák, füzetek, vonalzők, rajzdeszkák, rajzszerek és még a jó Isten tudja miféle eszközök sokaságával kell ellátni a gyermekeket, mert ha e felette fontos kellékekből egy is hiányoznék, összedőne ég és föld és a tanár ur képes volna az iskolából hazaküldeni érte a gyermeket.

Sok pénzt felemészt tehát ez a dolog s gondoljuk csak meg, hogy miféle zivataros idők járnak most az olyan családokra, amelyik 3—4 gyermeket is küld iskolába. A főhiba pedig a *tanakönyvek drágasága*. Mert drágák különösen a középiskolák tankönyvei. Akad közöttük olyan is, amelyikből 3—5 korona egy darab. És hogy a segédkönyvekkel együtt mennyi mindefféle ilyen tankönyvet kell beszereznie egy középiskolai tanulónak, arról szinte megdöbbentő felvilágosítást ad egy-egy iskolai könyvjegyzék.

A szegény ember gyermeke úgy segít magán, hogy nem új, de *használt könyvet vásárol* vagy az antikváriustól, vagy iskolás pajtásaitól, akik felsőbb osztályba lépven, eladják használt könyveiket. Bármít mond az orvostani vélemény arról, hogy az ilyen használt könyvek némileg veszélyesek, mert sok bacillus rejtőzhet a lapjain, azért a kézalatti könyvvásár világon folyik, mert nagy mentőeszköze a szegény tanulónak, akik különben *képtelenek volnának* a könyvet a drága bolti áron beszerezni.

De hogy mégis rászorítsák erre azokat a szegény tanulókat, arról gondoskodnak a tankönyvszerzők és a könyvkereskedők. Ugyanis a tankönyvek nagyrészből lépten-nyomon *bővített és javított kiadásokat* produkálnak. Mit bővítene, mit javítanak azokon a könyveken? Lényegeset ugyszólván semmit, mert ilyen lényeges bővítésre aligha volna minden évben szükség. Hogy a Szahara sivatagon egy új folyót kutattak fel s annak nevét kell beírni a tankönyvbe, — ez és ilyenforma a javított és bővített kiadások változtatása. És a tanár az ilyen *bővített és javított kiadású könyvet követeli*.

Ezzel szorítják rá a gyermeket sz új, a „javított” kiadású könyvek vásárlására. Ez által csálnak üzletet a könyvkiadóknak és a tankönyvíróknak.

A példák özöne ill előttünk erre vonatkozólag, — találoból csak egyet ragadunk ki közülök. A miskolci kereskedelmi iskolában már a tizennhatodik kiadást éri meg a *Gálffy-féle* számtan. (Szerzője az iskola igazgatója.) Kitűnő könyv lehet, jó könyv lehet, de hogy mi szükség volt annyiszor bővíteni, javítani, holott a kétszer kettő mindig csak négy marad, arra a fentiek adják meg a feleletet. Lassabban kellene tehát osztani azokat a bővített és javított kiadásokat. Vagy pedig egyfajta és felette olcsó tankönyveket kellene kibocsátani ugyanazon iskolák számára. Mert kevés a pénz nagyon, a szülők ugyis eleget küzködnek, míg elő tudják teremteni az ilyenkor szükséges summákat; könnyíteni kellene tehát a helyzetüket nem pedig új kiadású könyvek rájukrakulásával megnehezíteni.

Öngyilkos énekesnő.

A szép Dusi tragédiája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Megirtuk, hogy tegnapelőtt a *nagyvárad* Emlék-téren egy elégsánsan öltözött urinó morfiumot ivott. Összeesett és a kórházba szállították. Csak annyit tudtak kivenni belőle, hogy *Apatóczy* Idának hívják és operanékesnő. Azt mondta, hogy Budapesten, a Práter-utca 46. szám alatt lakik. Azután elvesztette az eszméletét és nem is tért magához. Fővárosi tudósítónk most a következőket jelenti:

Apatóczy Idát a színészeletben *Apáti* Dusi-nak ismerték. Ezelőtt három évvel jött fel szüleivel a fővárosba Győrből. A szép Idát a szülei varróiskolába adták. Néhány hónapig járt a varróiskolába, egy szép napon azonban hátat fordított a varrótűnek és a színészi pályára lépett. Beiratkozott egy színiskolába és itt megismerkedett *Keresi* Sándor színésszel. Az öreg, éppenséggel nem szép vidéki színész teljesen magába bolondította a leányt. Az akkor huszonöt éves, gyönyörű szép *Apatóczy Dusi* a színész kedvéért elfeledkezett a szüleiről és megszökött hazulról.

Két év óta folyton utazgatott a vidéken. Hol itt, hol ott szerződötték a vidéki igazgatók. *Keresi* állandóan vele volt és mindenütt a férje gyanánt szerepelt. Most körülbelül egy esztendeje hazajött a fővárosba. Beállított szüleinek Márton-utca 87. számú lakására és így mutatatta be *Keresi* a szüleinek:

— I né, bemutatom a férjemet!

A szülei valahogy megbékéltek a helyzettel, kitűzték *Debrecenbe*, ahol egy másik leányuk egy adótlisz felesége és a lakást átengedték *Keresinek* és a leánynak. A múlt héten feljött az öreg *Apatóczy* a fővárosba. A leányához szállt, azonban nem tudott sokáig ott maradni.

Múlt kedden *Keresi* összeveszett a leánnyal. Az utóbbi időkben különben is sokat civódtak. A brutális férfi rárohant a leányra és fojtogatni kezdte. Az öregasszony a leánya segítségére sietett, a színész őt is a földre teperte. Még most is ott van a testén a zuzódások nyoma. A leány ekkor elment hazulról. Szerdán hajnalban visszajött a ruhájáért és a férfi ekkor is megtámadta. A házmesternő nyomban felmondta nekik a lakást és ők a Práter-utca 46. számú házba költöztek.

Csütörtökön este *Keresi* elutazott *Nagyváradra*. Másnap a leány szintén elutazott. Azt mondta, hogy *Debrecenbe* megy, mert ott ka-

pott szerződést. Azóta a szülei nem hallottak róla. Apatóczy Ida tényleg Debrecenbe utazott, de nem tudott ellentálni és lement Nagyváradra a férjhez. Találkoztak Keresi Jánosnál, de a férfi kiutavította a leányt. Egyszerűen végét vetette a viszonyoknak. Apatóczy Ida ezt annyira a szívére vette, hogy morflumot ivott. A kórházba vitték, a hol most haldoklik. Az orvosok nem bíznak a felgyógyulásában.

Aradi élet.

Ősz felé.

A hűvös hajnalok és az enyhe alkonyatok időszaka beköszöntött. A napsugár nem forralja föl a levegőt, amelynek tükrében az örök erőforrásnak, a Napnak kinematográfja mutatta a déli-báb vibráló képeit. A levegő tükre most nyugodt és a tömör fényt szeliden bontja szét a színskála elemeire. Forró nyárban, mikor csupa reszketés, lázas vonaglás a levegő, a színek összekeverednek és vakítanak. Ilyenkor engedelmes már a napsugár, nem gyötör, hanem gyönyörködöt.

Erik a szőlő és kúszóbőn vannak a szep-temberi váltólejáratok. Edeabus holdas esték szoktak lenni ősszel, de mivel hűvös is van, felöltöben lümpöl az aranyifjúság az orfeumban és a kávéházi terraszokon. Felöltöben marad adós a pezsgő árával... de Szent Dávid ezüstös csengésű szonátákat pengét holdbeli hárfáján és valahol a Maros közepén, a habokon lassan uszó fe-nyőtűtjetején pálinkát iszik az erdélyi mőc, miközben a Baross-park kavicsos utjait vígan élnek a nátha bacillusai.

Szép vagy, óh ősz, legalább nekem mindegy.

A nyár egy izzadó asszonyhoz hasonlít. Az ősz pedig egy szelíd mosoly, szép asszonyhoz, amelyik nem izzad. Vagyis kiizzadta magát.

Es végre nem kell látnom, a kánikula ürügye alatt, férfiakat piszkos ingben. Most itt az ősz és a piszkos ingre magas mellényt vehetnek. Sifonérba kerül az u. n. Zsizsadressz. (Ad vocem: Berger Zsizsa.) A flanel nadrág, fekete öv, piros ing és kék lüszterkabát e egikus alkonyata ez. Tiszteességesen kell öltözni. Nem szezonképes már a nőkkel szemben való gorombáskodás és nem szezonképes nők jelenlétében disznóságokat rebegni. Nálunk, ahol nincs tenger, legföljebb porteaiger, az ostendai strand-élet fesztelenségét az pótolja, hogy az imádott nő jelenlétében a flanelnadrágos urak a fogukat piszkálják.

De már ennek vége. Közeleg az ősz és vele a préciouse-modor.

Keztyűt kell huzni és ennek megvan az a határozott előnye, hogy nem lehet a nyilvánosság előtt körömtisztogatással foglalkozni. Mindenkiből gentleman válik és mire a korzón szemétdombokat fog alkotni a kopaszodó akáciákról lehulló sárga avar: megjelennek a cilinderek, a frissen vasalt cilinderek és nagyon előkelő lesz az élet, nagyon előkelő.

De amíg a virágáros vénasszonyok helyét maronit áruló fiatal csirkék — amatőröknek valók — foglalják el az utcasarkon, ... sok idő mulik, vagy három hónap legalább. Jóformán az ősz sincs még egészen itt; a nyárhoz görceösen ragaszkodnak a nyár hívei, mint fuldoló kapkod a szalmaszál után. Ni, amott is egy ur, a kávéház kellős közepén, belekapaszkodik egy jól szelelő szalmaszába és pufók képpel szűresóll a vizes-pohárban oldott fagyaltot. Szalmakalap, sőt panamakalap a fején, melyet nem nyom a bu, de valószínűen az ősz sem.

Ah, ez a heinei szövegű, chopini zenéjű sor:

— „Nem nyomja fejemet a bu!...“

Ah, ez a sor az idei nyárnak a karakterisztikonja. Nem tudom, érdemes volt e átélni ezt a nyarat, hogy egyéb ne maradjon belőle számunkra, csak ez a sor: „Nem nyomja fejemet a bu.“

Janeiró.

TÁVIRATOK.

Harc a sztrájkolókkal.

Bilbao, augusztus 23. A sztrájkolókat tegnap reggel megakadályozták, hogy a városba nyomuljanak, mire a csapatokat kövekkel dobálták meg. A katonaság fegyvert használt. Egy munkás megsebesült.

Bilbao, augusztus 23. A lapok nem jelentek meg. A csapatok és a sztrájkolók között összetűzések fordultak elő, miközben számosan megsebesültek. A tengerészeti miniszter ideérkezett. A városban kihirdették az ostromállapotot.

A pánamerikai kongresszus.

Rio de Janeiro, augusztus 23. A pánamerikai kongresszus elhatározta, hogy az ugynevezett *Dragon doktrínát* a hágal konferencia elé terjeszti.

Kínai fegyverkezés.

London, augusztus 23. Kopenhágából jelentik a *Daily Express*-nek: A kínai kormány kérdést intézett a dán kormányhoz, hogy nem lehetne-e tizenöt dán főhadnagyot instruktorokként öt évre Kínába kiküldeni? Fizetésül a kínai kormány évi tízezer koronát és öt évi szolgálati idő letelte után 3000 korona nyugdíjat ajánlott fel.

Polgármesterek kongresszusa.

Javaslatok a városok érdekében.

A jövedelmek fokozása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 23

Ma kezdődött meg Pozsonyban a polgármesterek kongresszusa, amelyen Kassa és Székesfejérvár kivételével valamennyi törvényhatósági város képviselői megjelentek, azonkívül Pozsony város tanácsa testületileg és törvényhatósági bizottságának tagjai is szép számmal vettek részt. A kongresszusról, amelynek tagjai nagyrészt már tegnap Pozsonyba érkeztek, az alábbi távirati tudósításunk számol be:

(A városok helyzete.)

Brolly Tivadar kir. tanácsos, pozsonyi polgármester délelőtt 9 órakor megnyitván az értekezletet, első sorban, mint tavaly megválasztott elnök, másodsorban mint az első koronázó város polgármestere hosszabb beszédben üdvözölte a vendégeket. Pozsonyt — ugymond — váratlan érte e kitüntetés, mert a tavalyi határozathoz képest Kassán kellett volna a kongresszust megtartani, azonban az ottan beállott különleges viszonyok miatt Pozsony város közönségének meghívására itt jöttek össze.

Tavaly az egész ország oly sajnálatos viszonyokat élt át, melyek egész közigazgatási életünkre károsak voltak. A pancsovai kongresszus után azon óhajjal osztottunk szét, hogy a legközelebbi értekezlet már sokkal kedvezőbb politikai viszonyok közt fog összejehetni, oly viszonyok között, amelyek a városokat valaha arra képesítik, hogy önállóan, függetlenül, saját erejükből, minden fölösleges gyámkodás

nélkül teljesíthessék kulturális és gazdasági feladataikat. Az alkotmány tavaly óta szerencsésen helyreállott, a városi ügyeknek így kedvező rendezés azonban, sajnos, ma is még kevés a kilátás; remélhető azonban, hogy az alkotmányos szabadság éltető melege ezen közóhaj megvalósulását is idővel megérlelt.

Kívánja, hogy a város vendégei Pozsonyban jól érezzék magukat és tekintettel a város különleges helyzetére, legyenek jóakaró elnézéssel az itt ott esetleg tapasztalható hiányokkal szemben.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után, amelyre **Bernády György** marosvásárhelyi polgármester néhány meleg szóval válaszolt, a kongresszus alelnökeivé **Kovács József** debreceni és **Rimler Károly** nagyváradi polgármestereket választották meg, a jegyzői teendőkké az elnök **Vankó Zoltán** pozsonyvárosi aljegyzőt bírtta meg.

(Elfogadott javaslatok.)

A kongresszus **Bernády György** marosvásárhelyi polgármester indítványára elhatározta, hogy abból az alkalomból, hogy az ország polgármesterei az alkotmányos rend helyreállítása óta most találkoztak első ízben, **Wekerle Sándor** minisztereinköt és **Andrássy Gyula** belügyminisztert táviratilag üdvözlök.

Kada Eleknek, Kecskemétváros polgármesterének a házaadományosságra vonatkozó indítványáról úgy határozta, hogy a város belterületeire harminc, a külterületeire pedig tizennyolc évi adómentesség iránt indítsanak mozgalmat.

Lukács Ödön nagyváradi adótanácsnoknak a pénzintézetek jövedelmének törvényhatósági és községi megadóztatása tárgyában beadott javaslatát egyhangulag elfogadták.

Hasonlóképpen egyhangulag elfogadták **Kószeghy József** nagyváradi főmérnöknek az ingatlanok értékelkedésével fizetendő illetékek — a betterment — ügyében beterjesztett javaslatát. (Maj vezércikkünkben méltatjuk ezt a reformot.)

Majd **Fekete Nagy Béla** kolozsvári h. polgármester indítványát fogadták el, amelyben a rendezett tanácsú városoknak a kongresszusba való bevonását javasolta.

(A jövő kongresszus.)

Végül elhatározták, hogy a jövő évi kongresszust Pécsen tartják meg, ahol akkor gazdasági kiállítás lesz. A jövő évi kongresszus elnökéül ismét **Brolly Tivadar** pozsonyi polgármestert, alelnökkéül pedig **Nendtwich Andor** pécsi és **Kovács József** debreceni polgármestert választották meg.

Délben egy órakor díszbéd volt, majd délután négy órakor a vendégek kirándulásokat rendeztek Pozsony festői környékére. Holnap délelőtt a városok kiküldöttel meglekintik a városi világítási és vízműveket, a kikötőt és több más városi közintézményt. Délután 1 órakor a Magyar király-szállodában ebéd és este 8 órakor a Fácán-kertben vacsora lesz.

A kongresszuson a következő kiküldöttek vesznek részt: **Arad:** Varjassy Lajos polgármester-helyettes. **Baja:** Hegedüs Aladar dr. polgármester. **Debrecen:** Kovács József polgármester, Körner Adolf tanácsnok, Oláh Károly tanácsnok. **Győr:** Wennes Jenő polgármester-helyettes, Schadt József főszámvevő. **Hódmezővásárhely:** Juhász Mihály polgármester, Csáky Lajos dr. tiszti főügyész. **Kecskemét:** Kada Elek polgármester, Sándor István főjegyző. **Kolozsvár:** Fekete Nagy Béla polgármester-helyettes, Esterházy László dr. főjegyző, Dobál Antal tb. főügyész. **Komárom:** Gaál Gyula dr. főjegyző, Vásárhelyi Domonkos főügyész. **Marosvásárhely:** Bernády György dr. polgármester, Nagy Imre tanácsnok, Fleisch Adolf főmérnök. **Nagyváradi:** Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön ta-

nácsnok, Kőszeghy József főmérnök. *Pancsova*: Jovánovics Sándor polgármester-helyettes, Kőrös Zoltán tanácsnok. *Pécs*: Nendwisch Andor polgármester. *Selmecbánya*: Szittnyai József polgármester. *Sopron*: Töpler Kálmán dr. polgármester. *Szabadka*: Biró Károly dr. polgármester, Dembitz Lajos dr. t. főügyész. *Szatmár-Németi*: Körösmezei Antal főjegyző, Vajay Károly dr. főügyész. *Szeged*: Taschler Endre tanácsnok. *Temesvár*: Geml József polgármester-helyettes, Baader Henrik törvényhatósági bizottsági tag. *Ujvidék*: Profuma Béla főjegyző, Mareskovich Imre dr. tanácsnok. *Versec*: Ruzucha István dr. polgármester. *Zombor*: Hauke Imre polgármester.

A gyógyszerár rejtelméi. Játékbarlang és bűntanya.

(Páris bűne.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23

Ha sorra vesszük a világ összes metropolisait s erkölcsi szempontból vizsgáljuk azokat, akkor bizony a raffinált és idegbontó bűnök szempontjából a tudomány és művészet egyik legfenyegebb centruma, az édes, szerelmes levegőjű Páris viszi el a pálmát. Rémmregényírók tollára illik az a legújabb botrány is, a mely most foglalkoztatja Páris közönségét és a francia hatóságokat.

A boulevard Poissonniere 54. számú házában, közvetlenül a *Le Matin* című lap szerkesztősége mellett van Alfred Voinell jömenetelű gyógyszerárja. Naponta igen sokan fordulnak meg a helyiségben s az orvosáért jövők távolról sem gondolták, hogy a pokollekű Voinell, míg egyrészt gyógyszerével enyhét nyújt a betegeknek, addig a gyógyszerár alatt levő pincehelyiségben előkelő fényvel berendezett bűntanyán százakat taszít a bűn és a kárhoz fertőjébe.

A bűntanya létezését Andre Niel nancyi tanár esete pattantotta ki. Andre Niel napokban érkezett Párisba s úgy este hat és hét óra között a véletlen bevetette a boulevard Poissonniere-en egy gyógyszerárba. A tulajdonos kiváló előzékenységgel fogadta s kikérdezte, hogy honnan jön, miért jött Párisba s meddig marad? Niel ártatlanul mondta el, hogy eladta egyik birtokát s a pénzt itt akarja egyik pénztáskájában elhelyezni.

— S önnél van a pénz?

— Igen — felelte Niel.

— O kérem vigyázzon, mert Páris veszedelmes város, könnyen kirabolhatják az embert. Niel hálián köszönte meg a figyelmeztetést és bemutatkozva a tulajdonosnak elfogadta meghívását.

— Sétáljon be a dolgozószobámba.

Niel ezután a gyógyszerészszel a patika melletti kis szobában foglalt helyet. A szíves vendéglátó konyakot hozatott s vig poharazás között folyt a diskurzus.

Niel egy pár perc múlva érezte, hogy bódulni kezd. Azonban tisztán emlékezett mindenre, s mi körülötte történik. Hirtelen két alak jelent meg a szobába, megfogták s levezették a szobából nyíló lépcsőn egy a pincében berendezett szalonba. Itt már vig élet folyt, zongora hangjal mellett levelezett nők táncoltak az ott levő két-három néző nagy mulatóságára. Niel is magával ragadta a hangulat s egy pár perc múlva már hölgyektől övezve heverészett az egyik pamlagon.

Hogy mi történt ezután, arra nem emlékezett. Reggel hat és hét óra között teljesen kifosztva, lerongyolt ruhában a *Jardin de L'Étoile* egyik locáján találta magát. A hogy valamenynyire magához tért, nyomban a rendőrségre ment, a hol elpanaszolta esetét. Nielnél 75.000

frank készpénz volt, a melyet a kifosztók mind elszedtek tőle.

A rendőrség Niel kalauzolása mellett nyomban kiment a helyszínére s a meglepett embereket egytől-egyig mind letartóztatta. A bűntanyán talált 350.000 frankot mint bűnjelt lefoglalta. Az ügyben a napokban már igen érdekes és szenzációs részletek várhatók. Állítólag több magas állású államhivatalnoknak is része van a dologban.

SPORT.

+ A vadásztársulat közgyűlése. Az aradi vadásztársulat f. hó 22-én tartotta évi rendes közgyűlését Szalay Károly elnöklete alatt, melyen a jövő évi költségvetést tárgyalták és elfogadták. Az alapító tagsági díj a jövő évről 20 koronában, az évdíjas tagok díja pedig 40 koronában állapított meg. Szabó József alapító tag helyére Feszler Károly évdíjas tagot, ennek helyére pedig Boros Ivánt választották meg. A vadászjegyek Bund Henrik városi főszámvivő, egyetemi pénztárosnál a mai naptól fogva kiválthatók.

+ Uj sportegyesület Aradon. Tegnap szomban e címmel közlemény jelent meg, a mely az aradi sportélet újabb föllendülésével kapcsolatosan a mult lanyha sportviszonyait említette föl. Minthogy a közleménynek ez a része félreértésekre adott okot, készséggel konstatáljuk, hogy a multa vonatkozó adatok nem érintik az Aradi Tornaegyesület tevékenységét, amely több mint negyedszázad óta lankadatlan buzgalommal műveli Aradon a sportnak hivatásához tartozó ágait s versenysel hozzájárult ahhoz, hogy a közönség érdeklődése ezen sportágak iránt ébren tartassék.

+ Az aradi turista egyesület augusztus hó 27-én délután 6 órakor az egyesületi (Kovács és Novotny) helyiségében választmányi ülést tart, melyre a tagokat meghívja az elnökség. Tárty: Lakás ügy.

Iparos-ünnep Pécskán.

(Jubiláló ipartestület.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

A pécskai ipartestület e hó 20-án, Szent István napján ünnepelte fennállásának husz éves évfordulóját. Az esős idő dacára az iparosok, földművesek és az intelligencia köréből oly nagyszámú közönség gyűlt egybe, hogy a testületi terem, ahol az ünnepély lezajlott, szűknek bizonyult a résztvevők befogadására. A jubileumról, amelynek megünneplésén az aradi kereskedelmi és ipar-amara képviselőiben Reinhart Gyula alelnök is megjelent, tudósítónk az alábbiakat jelenti:

Az ünnepély megnyitása előtt a közönség elénekelt a Himnuszt, majd az elnöki megnyitó után Györfy Jenő, a testület jegyzője előadta a testület történetét. Györfy Jenőt, aki szorgalmas munkása a testületnek, az iparosok ovációjukkal tüntették ki.

Utána Boksa Szevér járási szolgabíró tartott felolvasást a tulipánról, annak jelentőségéről és hivatásáról, amely alkalommal megemlékezett ama fáradságot nem ismerő főúri hölgyekről s különösen a pécskai közönség élénk emlékezetében levő Károlyi Gyula grófnőről, mint a tulipán fenkőit szellemű apostoláról, a kik dicséretreméltó agitációt fejtenek ki az eszme szolgálatában.

A nagy tetszéssel fogadott felolvasás után leleplezték az ipartestület megalakítójának, akkori és mostani elnökének, Garlati Jánosnak az arcképét. A kedves meglepetés csaknem katasztrófászerűleg érintette az ünnepeltet, akit a váratlan öröm következtében hirtelen rosszullett lepett meg.

Ezután Reinhart Gyula, az aradi iparkamara kiküldötte üdvözölte a pécskai ipartestületet s örömmel tolmácsolta a kamara üzenetét. Üdvözölte az ünnepelt elnököt, s arra kérte az ünnepeltet, hogy tartsák emlékezetükben Boksa Szevér szavait s cselekedjenek aszerint, mert csak az általa jelzett ut vezet arra, hogy hazánk iparosai boldogok, ipara fejlett s népe szabaddá lehessen. Végül a pécskai iparos dal-egylet elénekelt a szöveget, s az ünnepély ezzel véget ért.

Ez a társas vacsora volt, amelyen Szathmáry Géza esperes plébános tartott beszédet az ipar történetéről, fontosságáról s hazánk első iparosát, Kossuth Ferenc kereskedelmi ministert éltette. Utána Boksa Szevér, Reinhart Gyula, Garlati János, Friedmann József dr., Arkossy István és Arkossyné mondtak felköszöntőket.

Vacsora után az ifjuság táncra perdült, melynek csak a pirkadó hajnal vetett véget.

A „nótakirály“ meghalt.

(Egy színes tragédiája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Hányatott, viszontagságos élete után csöndben, elhagyatva halt meg a nagyváradi elme-kórházban Nánássy Géza, a Vigszínház egykori művésze, aki Aradon is gyakrabban megfordult s itt különös kalandjai is voltak.

Mikor Nánássy a Vigszínházról pár év előtt elkerült, felcsapott vándor népdal-énekesnek a szép hangú színész és kóborlásai közben az utóbbi években gyakran megfordult Aradon és az aradmegyei községekben. Tavaly tavasszal ismét ide jött s itt töltötte az egész nyarat a már erősen elzüllyött ember; végül anynyira süllyedt, hogy állandóan mámoros volt s nem lévén lakása, éjszakánként a Baross-park egyik padján aludt. Ekkor megidézte a rendőrség és miat foglalkozás nélküli egyént eltiltoltatta Aradról.

Innen Nagyváradra került Nánássy Géza s ott is folytatta iszákos életmódját, mig nem kitört rajta a paralízis. Mintegy másfél hónappal ezelőtt került be a boldogtalan az élőhalottak házába. A szegény elmebeteg színész tragédiáját megirtuk akkor. A valamikor nagyratörő álmokkal, merész ambícióval utjára induló szerencsétlen művész a nagyvári hóbort áldozata lett. Mikor elméjén erőt vett a zavar, künn a buzaföldeken találták meg Sádyp község mellett. A földbe ásta magát a szerencsétlen és úgy énekelt a mezőn. A fején nagy buzakoszorú volt. A nemzet koszorujának tekintette ő, aki magát a legnagyobb magyar népének nevezte.

Ma már újra be van ásva a földbe a szerencsétlen ember. Künn a temetőben. Már nem vár se elismerést, se koszorút; nem háborog már zavart elméje, a ködre ráborult a fekete-ség, — meghalt az elmebeteg színész.

Ahogy bekerült a kórházba Nánássy Géza, jól találta ott magát a sok nélkülözésen átment ember. Tetszett neki, hogy állandó, tiszta lakása van — sokat bolyongot hajléktalanul, — hogy jó ebédet kap — hej, sokszor éhezett! — és hogy hűséges, áhítatos közönsége volt, amely ellentmondás nélkül, csodálattal hallgatta fellengzős beszédét és bámulattal ismerték el, hogy ő a nemzet legnagyobb népénekese. Nánássy szórakoztatta is az ő különös közönségét a nagy szomorú házból s ki nem fogyott a nótából. A hallgatói nagy hódolattal meg is koszorúzták a „nótakirályt“, aki ettől kezdve nagyon boldog volt, a lábainál hevert meghódolva a világ: az ő zavaros, szűk, kusza világa.

Az ő boldogsága sem maradt azonban zavartalan. Egyszer csak fájdalmat érzett a mellében. Szomorú lett és elhallgatott a nőjével.

Rimánkodva kértek a többi elmebetegok hogy énekeljen.

— Soha már! — mondta busan és egyéb felvilágosítást nem adott.

Pár nap múlva aztán konstatálták az orvosok, hogy Nánássy Géza tüdőgyulladást kapott. Az orvosok tudták, hogy a halálát hozza ez. A szegény paralitikus színész már különben is gyógyíthatatlan volt s a sok viszontagság alatt elcsigázott teste nem tudhatott ellentállani az újabb betegségnek. Rövid szenvedés után a tüdőgyulladás tegnap megölte Nánássy Gézát.

Csendes, szomorú volt temetése a szerencsétlen hajótöröttek hajlókából. Összegyűltek az elmekórház boldogtalan rabjai és komor orcával bámulták a koporsót, majd vihogva sugtak össze:

— A fekete ládából fog énekelni ezután a király . . .

Hirlapíró és lapkiadó afférje.

(Idilli a Lázár Vilmos-utcában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Ismeretes az a nyilatkozat, melyet Kaszab Géza, az Aradi Közlöny munkatársa Kalmár Nándor, az Arad és Vidéke kiadója ellen egy nyilttéri közleményből kifolyólag intézett s melyben erősebb intézkedéseket helyezett kiállításba, amennyiben Kalmár erre kényszerítendő. Erre a nyilatkozatra az Arad és Vidéke mai számában a következő válasz jelent meg:

Kaszab Gézának.

A józslású közönség bizonyára megfogja bocsájtani ne em, hogy bár harmincöt évi lapkiadói működésem alatt egyetlen egyszer sem találkoztam nevémmel a nyilttérben, ma mégis oda kényszerített egy elvakult tacsok orviamadása és egyéni reputácium védelme.

Valami Kaszab Géza azzal akarta egyszerre ismertté tenni nevét Aradon, hogy személyemben és becsületemben támadt meg. Sőt tetlegességgel is fenyegetődzik, ami éppenséggel nem lep meg, ismerve ennek az ifjunak közelmúlt nyilvános botrányait. Hát jó. Amint az utcán jártában lovak, ökrök, szamarak, sőt Kaszab Gézák is elgázolhatják az embert, úgy az ilyen baleseteknek is lehet téve, amilyen ma ért engem. Kijelentem azonban, hogy minden eshetőségre elkészülve bejelentetem az aradi rendőrségen, hogy az esetleges megtámadtatás ellen *fegyverrel fogok védekezni.*

A Kaszab Géza nevű egyén ellen pedig megteszem a bűnvádi bejelentést.

Kalmár Nándor.

E nyilatkozat folytán Kaszab Géza, hogy a fegyverrel fenyegetéstől való visszariadás által a gnyávaság vádját magára ne vonja, elhatározta, hogy a kiállításba helyezett erősebb intézkedéseket a fegyverkezés dacára is megteszi.

Ma délelőtt fél 12 órakor Kalmár Nándor éppen Lázár Vilmos utcai kiadóhivatala ajtajában állott, mikor a Deák Ferenc-utca felől érkező Kaszab szemébe jött vele, azzal a szándékkal, hogy Kalmárt saját üzleti helyiségében fenytli meg, nem akarván magának más, jobb alkalmakkor előnyt biztosítani. Kaszab Géza Kalmár elé állott és a szavak kíséretében: „It van!” — arculütötte.

Az arculütött kiadó egy pillanatra megtántorodott, azután kiáltozni kezdett:

— *Gazember! Segítse!*

A kiáltásra Pap Andor, az Arad és Vidéke alkalmazottja az utcára szaladt, ahol Kaszab a következő mélyeket várta. Pap mellenragadta a hirlapírót, mire ez botjával eltávolította magát.

Eközben parázs kis csődület kerekedett. Az üzletekből emberek tódultak ki s kitértek az A. és V. egész kiadóhivatali személyzete is. Ezek fenyegetőleg közeledtek Kaszabhoz, mire ez kirántotta revolverét és azt maga elé tartva, így kiáltott:

— *Aki hozzám nyúl, lelövöm!*

Ezzel kalapot emelt, hátat fordított és eltávozott.

A kínos ügyet ma élénken tárgyalták a városban s a fejleményeket kíváncsian várják.

Az éjjeli Arad.

*

A szeparék titkaiból.

Arad, augusztus 23.

Ah, a szeparék! Francia regényeket olvasó urak és hölgyek üres perceikben maguk előtt látják a süppedő karszékeket, a selyemmel bevont kényelmes chaise longueot. Pezsgós palackok durrogását, sejtelmesen lassu cigányzene akkordjait, szerelmes sóhajok nesztét és csókok csattanását hallják. Ah, a szeparék! Mennyi varázs van csak a nevük említésében is!

Az éjjeli Aradnak is vannak szeparéi. Minden éjjeli kávéházban egy kettő. A bezárt ajtóknál mögött itt is hallik hébe héba cigányzene. De különben csendes szobák. Csak egy-egy rejtélyes hang üt meg az ember fülét, ha odafigyel az ajtóra. Mintha csettintenének.

Este tíztől reggel háromig azonban a leggyakorlatosabb csettintő sem bírja ki a folytonos munkát. Tehát mégsem csettintenek. Valami más okozza a furcsa zajt. Odabent kártyákat ütögetnek az asztalra. Illik, nem illik: a kulcslyuk arra való, hogy beérkezzen rajta az ember. Az, hogy kulcsot is dugnak bele, az csak meilétfoglalkozása. Tehát beérünk.

A szobában két asztal van. A két asztal mellett hajlított faszékek és meghajlott emberek. A székek arra való, hogy támaszot rajtuk, de az emberek mégis állanak. Csak ketten hárman ülnek. Az asztalon egy c omó pénz és egy pakli kártya. Az urak *makiznak*. A maki a természetrajz szerint a fémajmok közé tartozik, énylőg azonban nem más, mint makió. A bankár épen nagy buzgalommal huzza be a megnyert téteket, és bármily hihetetlen is, Kiss Józsefből idéz:

— *Kacag a gróf: nyertem!*

A gróf egyáltalában mindig kacag és nyer. Néha, kis téteknél veszít is, ilyenkor azonban nem kacag. Az asztal mellett álló emberek, akik a játszók kártyáira rakják téjeiket, az izgalomba belesápadva lesik a repülő kártyákat és a bankár ujjait. Mert ezeknek az ujjaknak nem szabad mozogniuk. Ha mégis mozognak, akkor az egyik ur elküldi magát:

— *Pfuj! Sipista! Adja vissza a pénzünket!*

Erre némi zavar támad, melynek rendszerint az a vége, hogy a lármázót kidobják a szeparéból. Mert világos, hogy uriembernek társaságában tilos ilyen inszINUACIÓKkal előállani. Arról pedig, mintha nem csupa uriember volna jelen, szó sem lehet. Például ott van az a fekete császár . . . azaz pardea! — tulipánkabátos ur, akit a többiek doktor urnak szólítanak. Gallért ugyan nem visel, de viszont mellényt sem Ervből teszi ezt. A doktor ur valamikor jobb napokat látott, amíg valami baj nem érte. Most jobb éjszakákat lát, ha a kártya beüt. Nappal ritkán megy az utcára. Azután itt van a nagykereskedő ur, aki valaha szatócs volt, de most leihagyott ezzel a mellétfoglalkozásával. Azután itt vannak a többiek: csupa maganzó. Abból élnek.

A makizás rendszeren nagy letörésekkel végződik. A bankár, akinek az ujjai csak a legritkább esetekben mozog, besöpri a pénzt és kijelenti:

— *Kacag a gróf: nyertem!*

Azután kitérnek a szobából az izgatott, felhevült emberek. A legtöbbje itthagya a pénzét, amit jsten tudja, honnét szerzett. Vitatkoznak:

— *Látod, mondtam, hogy vágj be! Bevágni, bevágni!*

— *Majd bevágok máskor. De fejbe vágok. Ha nem tetszik, ne rakj a kártyámra. Buta vagy.*

Azzal elcsendesül a terem. A csettintéseknek végük. A főpincér felírja a fizetetlen cechekét és minden rendben van. A szeparé elsötétül. Nincs többé szükség a kulcslyukra.

Hajh, bársony karosszékekkel, dagadó pamlagokkal, velencei tükrökkel, rokokó díszítésekkel dus szeparéi Párisnak, mit tudok ti az éjjeli életről? Szerelemből tönkremenni, fitos orra *parisiennék* karjai között rohanni a csödbe: mi ez az aradi szeparék lázas kártyarobotjában való tönkrejutáshoz képest? Smafu. Semmi. Mert hiszen itt is hangzanak néha csókokba fuló sóhajok. Nagykalapos, rózsásra festett arcú hölgyek itt is huzatják néha a cigány-nyal. Láttak már ezek a falak is nagy táncokat, sőt mondhatnók, a tüzes kánkántól egész a bágyadt szundikálásig mindenféle táncot. Jártak itt is frakkos, smokingos lovagok, akiket báli termek parkettjén tanul ismerni a jámbor halandó. De a főpublikum mégis a smokingtalanok társadalma, amely itt él, itt koptatja el idegeit, itt hagyja a pénzét és itt szidja a magosságos egeket. *Es ist im Leben nicht gut eingerichtet*, hogy mindig a gróf kacagjon és a gróf nyerjen. Biróli vagy a dologban.

De azért holnap megint makiznak.

—*zab.*

A Remenyik-féle váltók.

(A hamis váltók és egy sajtópör.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Az a hányavállalat, melybe a kolozsvári Remenyik-cég egyik volt tagja, Remenyik Lajos és Krausz Emil volt kolozsvári nagykereskedő fogtak, tudvalevőleg rosszul sült el. Anyagilag mind a ketten tönkrementek, majd a bűnpörök egész sora támadt köztük.

Eznek volt a kifolyása, hogy Krauszt, aki a vállalat finanszírozása érdekében akkor Londonban tartózkodott, Remenyiknek a panaszára *letartóztaták* és Budapestre hozták. De ez ügyből kifolyólag elfogták volt az ügyvédjét, Róth Sándor dr.-t is, aki az ártatlanul történt megbuccoltatásba beleőrült és röviddel rá meghalt.

Remenyik a volt kompanistáját százezrekre rugó csalással, sikkasztással és váltóhamisításokkal vádolta. E panaszok közül a törvényszék alaptalannak találta az előbbieket, de vád alá helyezte Krausz Emilt *tízennygy* darab, egyenként 6000—6000 koronáról szóló váltó hamisítása miatt, amely váltók a birtokában maradtak.

Krausz ezt jogos követelésnek tartja s bár maga Remenyik Lajos ma vagyontalan ember, a bűnpörnek miként való eldőlte azért is fontos, mert a váltókon rajta van a vagyonos Remenyik-cég is. Ebben a bűnpörben fő tárgyalást tűztek már ki, de a vádlott védekezése alapján a bíróság *pólvizsgálatot* rendelt el és most ez az új vizsgálat folyik.

Krausz és Remenyik közt különben egy *sajtópör* is folyamatban van. Annak idején ugyanis, az ügyet tárgyalva, erősen támadó cikk jelent meg az *Alkotmány*-hasábjain. Krausz a lap ellen pört indított s ekkor kiderült, hogy a közlemény nagyon is közeli érdekelt embereket a tolla alól került ki. Nevezetesen, mint a bepanaszolt lap jelentette a vizsgálóbíróknak, a cikket maga Remenyik Lajos írta. Miután ezt a becsatolt kézirat is igazolta, a vizsgálóbíró Remenyiket tette meg a vádlottnak, aki ellen a panaszos már vádiratot is adott. Ez a sajtópör szintén nemsokára tárgyalásra kerül.

A főispán tisztogat.

Világosság a Marosy-ügyben.

Hol vannak az eltűnt akták?

A hamis zárszámadás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

— Mit akar az a finác?

— Azt ő maga sem tudja. Kapkod ide, kapkod oda, de semmit sem fog ki-sütni.

Ez a kis párbeszéd pár nappal ezelőtt folyt le egy ismert nevű városatyá és egy városi tisztviselő között egyik aradi kávéházban. Az eset annál pikánsabb volt, mert a szomszéd asztalnál ott ült György Henrik, a röviden finácnak nevezett belügyminiszteri számtanácsos, aki a legnagyobb nyugalommal és élvezettel hallgatta meg, miként szapulja őt az illető tisztviselő, aki egyébként nemcsak a maga nézetét fejezte ki, hanem egyúttal a városi tisztviselők egy nagy részének véleményét is tolmácsolta. Igen, ilyképen vélekedtek hosszabb ideig a városnál a Károlyi Gyula gróf főispán által kért és a belügyminiszter által elrendelt vizsgálatról. Nem vártak ettől semmi üdvöset. Hiába való szekaturának tartották a szerintük „mondva csinált” vizsgálatot, amely csupán arra jó, hogy egyes tisztviselők a hivatalos órákon túl is hivatalukban legyenek kénytelenek tartózkodni. Hogy ez a nyári melegben egy csöppet sem kellemes, az bizonyos és ilyképen érthető is volt a zugolódás.

Tegnap óta azonban másképp vélekednek a zugolódó tisztviselők is. Kénytelenek belátni, hogy a „finác” mégsem végez teljesen fölösleges munkát, sőt idejövetele határozottan szükség volt. Így kívánta ezt úgy a város közönségének, mint a tisztviselői karnak jól felfogott érdeke. A tegnapi, de különösen a mai vizsgálat ugyanis megdöbbentő adatokat hozott napvilágra, amelyek sivár képet vetnek a városi közigazgatásra. A polgármesteri hivatalban elkövetett visszaélésekről van szó. De ezenfelül sikerült más adatok birtokába is jutnunk, amelyek szinte kiáltanak a purifikáció után.

A tisztogatás nem is fog sokáig késni. Mig egyrészt befejezett tény, hogy a volt polgármesteri fogalmazó a büntetőtörvény-szék előtt fog beszámolni azokért a visszaélésekért, amelyeket hosszú időn át elkövetett, másrészt bizonyos az is, hogy a felderített egyéb szabálytalanságok részesei hamarosan be fognak evezni a rájuk, de különösen a város érdekeire nézve előnyösebb nyugalomba.

A mai vizsgálatról és a napvilágra jutott egyéb esetekről alábbi tudósításunk számol be:

A Marosy-ügy rejtelmel.

Károlyi Gyula gróf főispán ma reggel nyolc órakor ismét megjelent a városházán levő főispáni hivatalban, hogy a tegnapielőtt megkezdett vizsgálatot folytassa. A főispánnak a munkában délelőtt György Henrik belügyminiszteri számtanácsos és Sorbán János főispáni titkár segédkeztek. A mai vizsgálat főleg a Marosy Miklós volt polgármesteri fogalmazó ál-

tal elkövetett szabálytalanságok kiderítésére irányult.

Mikor az eset kipattant, csupán arról volt szó, hogy Marosy mintegy kétezerkétszáz koronát szabálytalanul kezelte el. Az akkor Farjassy Lajos helyettes polgármester által megkezdett, később pedig Institoris Kálmán polgármester által folytatott vizsgálat is csupán azt konstataulta. Marosy akkori kiballgatása alkalmával szintén olyan vallomást tett, hogy elkövetett szabálytalanságai csupán a 2200 korona elkezelése körül terjednek és hogy másféle szabálytalanságot nem követett el. A vizsgálatot vezető faktorok a volt fogalmazó ezen vallomásának hitelt is adtak és ilyképen az akkori vizsgálat csakis ebbe az irányba tereledött. Mint-hogy Marosy az elkezelt összeget még aznap, amikor felelősségre vonták, visszatértette, oda irányult a törekvés, hogy a volt fogalmazó lemondása vétessék egyszerűen tudomásul és a fegyelmi vizsgálat mellőztessék. Ez irányban úgy Marosy rokonsága, mint előkelő városi ténnyezők részéről is lépések tettek, hogy Károlyi Gyula gróft is megnyerjék a sima elintézésnek. Napokig folytak e körül a tárgyalások, de a főispán, akinek főtörekvése a közigazgatás tisztaságára irányul, nem volt ennek a célnak megnyerhető. A főispán már csak azért sem volt hajlandó belenyugodni az eset elpalástolásába, mert a Marosy-féle ügy előtt kipattant bűnös manipulációk hőse, Avedik Domján János ellen a büntetővizsgálat már megindított és nem akart kétféle mértéket alkalmazni. Ez volt Károlyi Gyula grófnak egyik érve, amelyhez csatlakozott a másik is: az, hogy a jövőben esetleg megtörténhet hasonló manipulációk meggátolása céljából szigorú példát kell statuálni.

A törvényhatóság azonban másképp gondolkozott. Az augusztusi közgyűlés tudvalevőleg nagy többséggel tudomásul vette Marosy Miklós lemondását, ami azt jelentette, hogy ellenszemiféle vizsgálatnak nincs többé helye. A lemondást tudomásul vevő városatyák legnagyobb része természetesen jóhiszeműleg cselekedett, mert olyan információt nyert, hogy a Marosy által elkövetett szabálytalanság csupán lényegtelen dolog, kisebb összegről volt csak szó, amelyet Marosy különben is visszatértett és így a további eljárás kegyetlenség volna, amely egy egész család jövőjét dűlné fel.

Ez a története a Marosy-féle esetnek. Am ebben az esetben a törvényhatóság csak tervezett. A főispánnak a határozathozatal után követett eljárása már ismeretes. Kérelmére Andrássy Gyula gróf belügyminiszter elküldte Aradra György Henrik számtanácsost és harmadnapra megindult a vizsgálat, amely most is nagy apparatussal folyik. Tegnapelőtt óta a főispán személyesen is részt vesz a vizsgálatban és olyan megdöbbentő adatokat derített fel, amelyek indokoltá teszik a Marosy-féle ügyben tapasztalt nagy szigorát. Rövid negyvennyolc órán belül olyan adalékok kerültek napvilágra, hogy ezek után a legteljesebb szigor is helyénvaló.

Az eltűnt akták.

Tegnap már részletesen foglalkoztunk a vizsgálat által kiderített azon tapasztalattal, hogy Marosy Miklós hanyagsága folytán az egész városi közigazgatás ügymenetében nagyobb fennakadás állott be. Néha hónapokig feküdtek egyes, gyors elintézését igénylő akták a volt fogalmazó fiókjában. Am a mai vizsgálat az eddigi szabálytalanságokat felülmúló sokkal nagyobb szabálytalanságokat derített ki. A ma délelőtti vizsgálat folyamán kitűnt, hogy Marosy sokkal súlyosabb visszaéléseket követett el, mintsem azt maga a vizsgálatot vezető főispán is gondolta. Kitűnt ugyanis, hogy nem-

csak hogy az akták legnagyobb részét nem intézte el a kellő időben, hanem számos aktát el is tüntetett, úgy hogy ezeknek nyomára sem tudtak akadni. Ezek az akták pedig pénzkezeléssel vannak kapcsolatban, ami súlyosbító körülmény.

A polgármesteri hivatal, ha csak megszorítva is, szintén foglalkozik pénzkezeléssel. Erre a hivatalra van bízva egyes letétek, valamint a városi alapítványok kamatainak kezelése is. A sirok után fizetett díjakat részben szintén a polgármesteri hivatalban szokták a felek lefizetni, különösen vasárnaponként, amikor a főpénztár nem működik. A letétekről, a kiosztásra kerülő alapítványi kamatairól és a fizetett sírdíjakról természetesen szintén vannak hivatalos akták, ezek azonban sehol sem voltak feltalálhatók. Ez akták felkutatására Károlyi Gyula gróf főispán rögtön parancsot adott ki, de a kutatás egyáltalán nem vezetett eredményre. Világos volt, hogy az eltűnt akták körül is manipuláció történt, amelynek egyedüli tettese csakis Marosy Miklós lehetett. Hogy Marosy milyen céllal tüntette el a hiányzó aktákat, ez sem volt rejtély, habár eddig közvetlen bizonyítást nem nyert. Bizonyosnak látszott az, hogy Marosy ilyképen nemcsak az általa bevallott pénzeket kezelte el, hanem a fentebb elősorolt pénzek körül is szabálytalanul járt el. Másik különben nem lett volna célja az akták elrejtésének.

Az újabb eset kiderítése után Károlyi Gyula gróf megbízta György Henriket, hogy vizsgálja át a számvévőség által vezetett erre vonatkozó tetteket és állapítsa meg, hogy Marosy a fölveti összegeket átszolgáltatta-e a pénztárnak? Az utasítás folytán György Henrik számtanácsos még ma délután megkezdte a számvévőségi hivatalban az erre vonatkozó vizsgálatot, amelynek eredményéről holnap tesz jelentést a főispánnak.

Marosy Miklós kihallgatása.

A délután folyamán, amikor Károlyi Gyula gróf már tiszta képet nyert az eltűnt aktákról, szükségesnek látta Marosy Miklós volt fogalmazó kihallgatását is. A rögtön idézést egy detektív kézbesítette Marosy Miklósnak, aki nyomban meg is jelent a városházán a főispán előtt.

A főispán ekkor tudomására hozta Marosynak újabb tapasztalatait és felvilágosítást kért tőle az eltűnt aktákra vonatkozólag.

— Ön valószínűleg tudni fogja, hogy hol vannak ezek az iratok? — mondta a főispán.

Marosy a kérdésre vállait vonogatva felelte:

— Én egyikhez sem nyultam. Itt kell lenniök valahol.

— Szóval nem ön volt az, a ki az aktákat eltüntette? — folytatta tovább a főispán.

— Nem! — felelte Marosy.

Marosy Miklós tehát tagadja, hogy az ügyiratok az ő kezén tüntek volna el. Ilyképen a rejtélyre a számvévőség könyvei fogják megadni a feleletet. Ha Marosy a felvett pénzeket befizette a főpénztárba, úgy tényleg nem is lehetett oka az akták eltüntetésére. Ellenkező esetben csakis ő tüntethette el az iratokat, ami dacára tagadásának, immár bizonyosra vehető.

A volt fogalmazó különben hosszabb ideig tartózkodott a főispáni helyiségben és a már kiderült és általa is bevallott szabálytalanságokra nézve megadta a felvilágosításokat.

Az ügyészség beavatkozik.

A Marosy-féle eset vizsgálata immár befejezéséhez közeledik és valószínű, hogy holnap-holnapután véget ér.

Hogy mi fog történni a vizsgálat befejezése után, immár az is bizonyos. Az aradi kir. ügyészség nyomában az eset felfedezése után bejelentette beavatkozását az ügybe az illetékes faktorok előtt.

Mint megbízható forrásból értesülünk, a kir. ügyészség, — miután értesült a főispán által most megejtett vizsgálatról — ma ismét átiratot intézett Arad városhoz, amelyben megsürgette a vizsgálat befejezését az amugy is már régóta huzódó Marosy-ügyben.

A meghamisított zárszámadás.

De nemcsak a polgármesteri hivatalban, hanem a város némely más hivatalában is megdöbbentően sivár állapotok vannak, amelyek szomorúan tükrözik vissza a torony alatti rendszert.

Ki sejtette volna például, hogy az Avedik Domján-féle eset mielőtt kihatással lesz a városi adóhivatal számadásaira nézve? Pedig a következmények roppant súlyosak. Eleinte azt hitték, hogy csupán egy pár meghamisított tételtől van szó, amely egyébként nincsen befolyással a zárszámadásra. És a vizsgálat során mi pattant ki? Egyszerűen az, hogy az 1905. évi zárszámadás teljesen hamis. Ennek egyedüli és fő okozója Avedik Domján János, aki éppen a nagy bizalom folytán, amelyet belé helyeztek, úgy manipulált, ahogy neki tetszett. Hogy hol volt az ellenőrzés, azt most nem kutatjuk, lévén ez György Henrik számtanácsos feladata. Annyi tény, hogy a múlt évi zárszámadás hamis, ami olyképen esett meg, hogy egyes tételek más adófizetők részére vannak bevezetve.

A kir. pénzügyigazgatóság részéről két tisztviselő már napok óta a hamis zárszámadáson dolgozik György Henrik vezetése alatt. Eddig már bizonyos az, hogy a hamis zárszámadást elejétől végig újból kell összeállítani, ami nem kis időt és fáradságot igényel.

Természetes, hogy ennek az ügyszólván páratlan szabálytalanságnak messzebb kiható következményei legyenek, amelyek alighanem személyi változásokban fognak kicsucsosodni. A főispán felfogását ebben az ügyben nem ismerjük, de valószínűnek tartjuk, hogy szigorubb megtorló eszközökhöz fog nyulni.

Át nem utalt pénzek.

Hogy a városi számvetés nem áll feladata magasiatán, azt már régebben suttozták. Most erre nézve is pozitív adatok vannak, amelyek közül csak egynek felemlítése is elég tápot nyújthat ennek a felfogásnak. Az ósdi rendszer mellett megtörténhetett például az, hogy egy-egy tételt két ízben vezették be. Szerencse, hogy az illető, akinek a pénzt kiutalták, nem bírt erről tudomással, mert ha véletlenül be akarta volna csapni a várost, úgy másodszor is felvehette volna a pénzt.

Az árvapénztárnál György Henrik szintén nagyobb szabálytalanságokra akadt. A nagykoruakká vált kiskorúaknak pénzét a gyámpénztár tudvalevőleg a nagykorúság napján utalja ki. Ha az illető egy éven belül nem jelentkezik a kiutalt összegért, úgy a gyámpénztárnak kötelessége a pénzt a kir. adóhivatalhoz átutalni, ahol az elévülési időig letétként őrzik. A vizsgálat során György Henrik megállapította, hogy vannak a gyámpénztárnál olyan pénzek is, amelyeket már évekké előbb át kellett volna utalni az adóhivatalhoz. Ez az eset hasonlít a makói gyámpénztárnál felmerült szabálytalanságokhoz. Különbözik Makón György

Henrik egy vizsgálata alkalmával Napoleon-korabeli árvapénzeket is talált, amelyek eddig nem lettek átutalva az adóhivatalhoz.

Menesztések.

Az itt felsorolt szabálytalanságokon kívül számos olyan van, amelyeket részletezni hosszadalmas volna, de amelyek mind elég okot adnak arra, hogy következményeket vonjanak maguk után.

Személyeket egyelőre nem nevezünk meg, de azt ismét jelezhetjük, hogy a vizsgálatnak több olyan áldozata lesz, akik kénytelenek lesznek nyugalomba vonulni. Egyik közülök nagyon előkelő szerepet visz a városházán.

A mai vizsgálatot Károlyi Gyula gróf főispán ismét este nyolc óráig vezette. A vizsgálatot, amely még napokig fog tartani, holnap folytatja a főispán és a miniszteri számtanácsos.

A forradalom országából.

Ismét fenyegetik a zsidókat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 23

Odesszai távirat jelenti, hogy a városból ötven kilométernyire 48 főből álló felfegyverezett csapat megtámadta a gyorsvonatot, mely pénztárt 300,000 rubelt tartalmazott, felrobbantotta és kirabolta. A katonák, akik a kocsit őrizték, összejártak a rablókkal, akikkel együtt a sikerült tablás után megszöktek.

Varsó, augusztus 23. A városban az a hír terjedt el, hogy holnap pénteken le akarják gyilkolni az összes zsidókat, hogy bosszút álljanak azokért a vérengzésekért, amelyeknek számos rendőr és katona esett áldozatul. A zsidó negyedben óriási a rémület, amelynek hatása alatt igen sokan elhagyták a várost.

Berlin, aug. 23. A Vossische Zeitungnak jelentik: Herzenstein-nak, a дума meggyilkolt tagjának családja is kapott fenyegető leveleket. A golyó, amely Herzensteint megölte, sebet ejtett egyik leányának karján is, aki most bekötött karral jár. A kötést csak három hét múlva lehet levenni. — Herzensteinné a fenyegető levelek hatása alatt ma leányaival együtt elhagyta Terijokit (Finnország) és most Berlinben tartózkodik.

Riga, augusztus 23. Sawitzkyt, a „Baltischen Post“ főszerkesztőjét egy cikke miatt, amelyet a villanyos sztrájkokról írt, ma a forradalmárok halálra ítélték.

Odessza, augusztus 23. Ma a Nichols és Hereig cég üzletébe egy Mühlmann nevű anarkista bombát dobott. A bomba felrobbant, de senki sem sérült meg. Mühlmann elfogták.

MULATSÁGOK.

(=) Az újabb tulipán-ünnep. Az aradi Tulipánkert szövetség nyári ünnepélyét, a melyet Szent István ünnepén a kedvezőtlen időjárás megzavart, vasárnap, augusztus 26 án újra megtartják. Az ünnep mindenben olyan fényes és nagyszabású lesz, a mint eredetileg tervezték, a nyílt színpad műsora annyiban változik, hogy Rontai-Boriska és Faludy Károly helyett, akik vasárnap előadásra vannak elfoglalva, Ladiszlav József és Zsuzsa Margit fognak fellépni. Az ünnepélyen meg fog jelenni Károlyi Gyuláné grófné, a Tulipánkert Szövetség elnöknője és férje, Károlyi Gyula gróf főispán is.

(=) Felülfizetések. A pankotai rom. kat. templom 100 éves főnállási jubileuma alkalmával f. hó 15-én az iskola javára rendezett tanulmányúton a jótékony célra felülfizettek:

Pankotai hitelszövetkezet 25 k., Tagányi István né Arad, Tagányi Sándor dr. Arad, Popp C István dr. Arad, Bogdánffy Béla dr. Arad 10—10 koronát. Szathmáry Gyula Arad, Becker Vendel Ujarad 5—5 koronát. Dániel Józsefné Dranc 4 kor., Königsseg Fidél gróf Tauc, Feszler Károly Magyarad, Faragó István Világos 3—3 kor., Mahler Mihály 2 kor. 80 fillér, Márty József Kistelek, Schweitzer Zsiga, Halitzy Arpad, Nagy József 2—2 kor., Weisz József, Menczer Adolf 1 kor. 80 fillér, Nagy Sándor 1 kor. 40 fillér, Posevitz Gusztáv, Schillinger Antal, Tóth János, Donnavell János, Baggi N. Arad, Donnavell Fülöp, Hermie Antal, Faragó János Muszka Józsefné Arad, Bleicziffer Vilmos, Reinmüller Károly 1—1 kor. Hajdu Lajos, Schillinger N., Zsák János, Czégka Zdenkó dr. Világos, Domsa György, Polgár N., Schäffer József, Tamassy András, Heszler N., Molnár N., Kristóffy István 80—80 fillér. Kohn István, Hermie József 60—60 fillér, Abonyi Henrik dr., Donnavell Mihály 40—40 fillért. Összesen: 125 kor. 60 fill.

Az aradi templomi énekkarnak, amely Sperber Frigyes karnagy vezetése alatt az ünnepi műsón közreműködni szives volt, valamint az A. Cs. E. Vasutak igazgatóságának azon szíveskedésére, hogy nevezett énekkar tagjai részére ingyen jegyeket engedélyezni volt szives, a rendezőség nevében a nyilvánosság előtt is köszönetet mond: Vinter Gusztáv jegyző.

Vizbefult asszonyok.

Tragikus végű csónakázás.

Mikalaka szenzációja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23

Két asszony halálával végződő rémcs szerencsétlenség történt ma délután a Maroson Mikalaka közelében. Egy kisebb társaság kirándulást tett csónakon; át is ért szerencsésen a tulsó partra, amidőn azonban vissza jött, a csónak fölborult és a bennülők közül két asszony a folyóban lelte halálát.

A szerencsétlenségről a következő tudósítást kaptuk:

Csobán Demeter mikalakai borbély ma délután öt órakor feleségével és sógornőjével, Dáka Erzsébettel csónakba ült, hogy velük a Maroson kiránduljon. Egy darabig le és fölcsónakáltak, majd egyikőjüknek eszébe jutott, hogy jó volna átmenni a tulsó partra. Csobán, aki az evezéstől már amugy is fáradt volt, kapott az eszmén és hozzálátott, hogy minél előbb kiköthessen a tulsó parton. Szerencsésen át is evezett; ahol a társaság kiszállott és a parton leheveredett. Midőn kiphenték magukat, újból csónakba ültek, hogy most már haza felé evezzenek. Egy darabig a part mentén haladtak; majd neki vágta a folyó közepének. Ekkor történt a szerencsétlenség.

A csónakot, melyet Csobán hirtelen fordított, ebben a pillanatban áragadta az ár s iszonyu sebességgel és erővel vitte lefelé. A nagy izgalom és félelem közepette észre sem vették a kirándulók, hogy az ár neki viszi őket egy vízimalom kiálló hajóorrának. Csobán az utolsó pillanatban látván a veszedelmet, mely őket fenyegeti, minden erejét összeszedte, hogy a csónak irányán fordítson, de már ekkor késő volt. Az ár olyan nagy erővel csapta a vízimalom szorához, hogy a csónakot, hogy az felszálk és a bennülők a vízbe estek.

A szerencsétlenek erejük összeszedve, kétségbeesetten kezdték a vizet csapkodni, hogy felszínen tarthassák magukat. Különösen az uszni nem tudó asszonyok helyzete volt két-

ségbejött. Rémes siklással segítségért kiabáltak és a molnárok, akik már az erős rázkódásra kirohantak a malomból, gyorsan a csónakba ültek, hogy a szerencsétleneket kiemessék.

Csobán Demeterné és *Dakár* Erzsébet azonban, kik már ekkor erejüket teljesen elvesztették, nem tudtak a gyors sodrásu hullámokkal megküzdeni a mire a csónak mellőlük ért, elmerültek a habokban. Nem is kerültek többé elő. *Csobán* Demetert sikerült csak a molnároknak a vízből kihuzni és féláljultan a partra fektetni, hol rövid idő múlva magához tért.

A két szerencsétlen asszonyt, bár mindjárt hozzáláttak a folyópart átkutatásához és késő estig figyelték a víz felszínét, mindeztől még nem találták meg. A gyors folyásu Maros elsodorta holttestüket. A mikalakai előjáróság telefonon értesítette az esetről az aradi kir. ügyészséget, amely azonnal megindította a vizsgálatot, hogy nem e vétkes vigyázatlanság okozta a szerencsétlenséget? A paramenti hatóságokat pedig körözvény útján kérték fel, hogy kutassanak a szerencsétlen asszonyok holttestei után.

HIREK.

Arad — Szeged.

Arad, augusztus 23.

Megirtuk, hogy a kormány Szegeden ipari főiskolává akarja átalakítani a fa- és fémipari szakiskolát. Ennek az átalakításnak reánk, aradiakra nézve aligha lenne jelentősége, ha a második müegyetem embrióját nem látónk a délvidék első ipari főiskolájában. Mivel pedig a méltányosság egyenesen megköveteli, hogy a második müegyetem Aradra kerüljön: ama véleményünket nyilvánítottuk, hogy ime Szeged, a falánk város eleszi az éhes város, Arad elől az őt megillető részt is.

A szegedi ujságok nagyon zokovették ezt a kijelentést. A *Szeged és Vidéke* leközi cikkünket s aztán így szellemeskedik:

„Incelkedő soraitól valószínűleg lesújtó hatást remélt az *Aradi Közlöny*. Sajnálattal ki kell jelentenünk, hogy ezt a kollégialis szívességet nem tehattük meg az aradi lapársnak. Azok az igazságok, amiket földerít, csak aradi vonatkozásukban újak nekünk. Hogy Szegeden erős és becsületes munkát kell még teljesíteni a kultura munkásainak, ezt régen hirdetjük. Hogy Aradon ezt a munkát már befejezték, az valóban örvendetes és mi csak gratulálhatunk hozzá. Csak ezt nem értjük, hogy ez a befejezett kultura miért vágyakozik annyira a müegyetem után, mikor bizonyára müegyetem nélkül is tökéletes. Holott mi meg alázatosan bevallott kultura-inségünk fölségitése okából kérjük az ipari főiskolát. Azt se értjük, hogy ha Arad a vértanuk miatt nem kaphatja a harmadik müegyetemet, a második müegyetemet miért kaphatná meg? No de ezt a kérdést nem bolygatjuk, belátván, hogy ami a vértanukat illeti, abban kompetensebb szakértők az aradi kollégák.”

Hát bizony úgy áll a dolog, hogy a második müegyetemhez kevés a reménységünk — a vértanuk miatt. De talán mégis szabad szavunkat felváltani, ha következetes és rendszeres mellőzést tapasztalunk a vértanukért még ama kormányzati rendszertől is, amely nemzetinek nevezi magát, — megkülönböztetésül az eddigi tót vagy volapük rendszerrel szemben. Ami pedig a kulturát illeti: korántsem állítjuk, hogy az aradi kultura tökéletes. Sőt. De a szegedivel összemérve majdnem az. Főiskola pedig nem való „kultur-inségben“ szenvedő városnak. Inkább dedókat és elemi iskolákat Szegednek, — és mi nem fogunk panaszkodni. Ahol azonban az intelligencia a rendes polgári átlagon is alul van: oda nem kell magasabb tanintézet. Avagy talán a tudományos akadémiára is számot tart Szeged? Mert az talán jó helyen lenne ott is.

A *Szegedi Napló* is megnyilatkozott. Azt mondja, hogy cikkünkben a mellőzés fájdalma messze kisír. A Sz. N.-nak igaza van. Mert ha egy város következetes, rendszeres mellőzésére elegendő ok az, hogy ott halnak vértanuhalt a szabadságért a nemzet mártirjai: akkor nemcsak nekünk, aradiaknak, hanem még a szegedieknek is érezniök kell azt a keserüséget, amit ezek után minden igaz magyar ember érez.

Vagy talán ők nincsenek ebből a fából faragva? Különbén egészen más világításba helyezi a szegedi nagy felbuzdulást a *Szegedi Híradó*-nak ez a pikkáns kommentárja:

„Az *Aradi Közlönyt* vagyunk bátrak megnyugtani: sohasé aggódjanak, hogy ő elöztük Szeged ipari főiskolát fog kapni, hiszen ezt a kombinációt ellenőrizhetetlen források akkor dobták a levegőbe, amikor a *Szegedi Híradó* ösmertelen cikkeire cáfolatul az a hír érkezett, hogy S. S. S. államtitkár igenis lejár Szegedre, — sőt megtekintti a fa és fémipari szakiskolát, hogy hátha alkalmas volna egy ipari főiskola céljaira.”

Tehát nem is olyan nagyon igaz még az a hír, mintha Kossuth és S. S. S. csakugyan Szegednek szánták volna az ipari főiskolát! A Sz. H. különben azzal végzi, hogy ő nem haragszik még akkor sem, ha csakugyan Szegedre terveznék az ipari főiskola felállítását, mert aki haragszik, annak nincs igaza.

Nohát, tisztelt lapársak, ha semmi egyéb, a szegedi lapokban ma megjelent közlemények igen ékesen bizonyítják, hogy Szegednek ebben a kérdésben — nincs igaza.

— A király Boszniában. *Eseck*ről táviratozzák: A Boszniában lakó horvátok elhatározták, hogy a királynak *Trebínjébe* érkeztek pazarul kiállított hódoló feliratot nyújtanak át.

— Justh Gyula a fővárosban. *Budapest*ről jelentik: Justh Gyula, a képviselőház elnöke, megszakítva nyaralását, kedden a fővárosba érkezett. Justh tegnap és ma megjelent a képviselőházban, ahol adminisztratív ügyeket intézett el s ma hazautazott tornyai birtokára. A házelnök szeptember hó elején tér vissza a fővárosba s 7 ikén személyesen vezeti a Ház küldöttségét Kolozsvárra, a Nemzeti Színház felavatási ünnepélyére, amelyre a Házat is meghívták.

— Valparaiso pusztulása. *London*-ból táviratozzák: Valparaiso-ból érkezett jelen-

tés szerint, tegnap hozzákezdtek a halottak eltakarításához. A munka most már gyorsan halad. A halottak legnagyobb része felismerhetetlen. Chilében az első földrengés óta eddig ötszáz lökést éreztek. A földrengés 6000 kilométerre terjed. Az anyagi kárt körülbelül *tizenegy millió fontra* becsülik.

London, augusztus 23. Valparaisoból jelentik: Megbízható becslések alapján ma már egész bizonyosan meg lehet állapítani, hogy a halottak száma körülbelül *háromezer*. Az anyagi kárt még most sem lehet pontosan megbecsülni. A város összes főbb utcái teljesen elpusztultak. A kormányépületek, a rendőrigazgatóság és a központi tűzörség romokban hever. Több banknak az épületeit megmentették. A legtöbb iskola, valamennyi színház és a főbb klubok elpusztultak. Legkevesebbet a német és az angol konzulátusok szenvedtek. A kikötőben a földrengés nem tett nagy kárt.

— Nyugalomba vonult püspök. *Nagyseeben*-ből sürgönyzik: Müller Frigyes, az evang. szász egyház püspökét, főrendiházi tagot, a ki ma 78 éves, saját kérelmére nyugdíjazták. Müller püspök 1848. óta áll egyházi szolgálatban és 1893. óta püspök. Ő kezdeményezte 1890 ben a szász nagygyűlést, a mely a szász politika magyarbarát fordulatát jelentette.

— A budapesti honvéd-ezred afférje. Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: Tegnap és ma több ízben tárgyaltak Zsedényi Aladár, a P. H. munkatársának, valamint Fabricius Győző honvéd-ezredes és Formanek honvédőrnagy segédei. A Zsedényi-Formanek afférben súlyosabb feltételű kardpárban állapodtak meg, amelyet a felek holnap vivnak a Ludovika-akadémia vívótermében. A Zsedényi-Fabricius ügyben is megállapodásra jutottak a megbízottak, de Fabricius betegsége miatt a párbaj idejét nem határozták meg. Ma délelőtt Jull honvédőrnagy és Gömöröy honvédszázados megjelentek Zsedényi lakásán és Fabriciustól, valamint Formanektól különállóan az első honvédyalozóezred tisztikara nevében ők is provokálták Zsedényit. Ezt a legújabb ügyet ma este tárgyalják a segédek, akik a tömeges provokálásban a sajtó terrorizálását látják, annál is inkább, mert a szóban levő cikk nem akarta és nem is sértette az ezred tisztikarát, amelynek kötelékébe Zsedényi édes atya is tartozott.

— Hirlapírók afférje. A Kaszab Kalmár-ügyből kifolyólag az „Arad és Vidéke” mai számában „Terrorizmus” cím alatt Szudy Elemér felelős szerkesztő tollából hosszabb cikk jelent meg. A cikkben foglalt sértő kifejezése-kért Kaszab Géza, az „Aradi Közlöny” bejelentése a mai nap folyamán megbízottai, Zima Tibor és Kintzig-Kopár Ferenc útján lovagias elégtételt kért Szudy Elemértől, aki holnap nevezi meg segédeit.

— Makói panamak. *Makó*-ról írják: Hadsz Sándor megyei árvaszéki elnök folytatta Makó város árvaszékénél a vizsgálatot. Az árvaszék kezelőtisztviselőit már kihallgatta a vizsgálat vezetésével megbízott elnök, továbbá Tamasi Péter volt egyházi adószedőt. Csanádmegye kórházi gondnokai ellen titkos feljelentést adtak be az alispáni hivatalhoz, hogy a kórház részére vásárolt élelmiszerek beszerzésénél visszaéléseket követ el. A följelentés alapján Hervay István alispán rögtön vizsgálatot tartott az ügyben s miután megállapította, hogy a kórházi gondnok a piacon vásárolt élelmiszerek bevásárlásánál tény-

lég visszaélést követett el, *Lantos* Jánost állásától *felfüggesztette* s ellene évekre visszamenőleg vízseálatot rendelt el.

— **A kubai fölkelés.** *London*-ból táviratozzák: *Kuba* szigetén fölkelés támadt s a lázadók már *Havanna* felé vonulnak a fővárost fenyegetve.

New-York-ból jelentik: *Kubában* a fölkelők a sziget minden részéből a főváros felé tartanak, amely ostromállapotban van. *Katalina* várost, amely *Havanna* fővárosától negyven mérföldnyire fekszik, ma a fölkelők *bevették*. A fölkelés egyre terjed. Sok helyen a katonák a fölkelők-höz csatlakoztak.

— **A léghajó és telefonosztály a hadgyakorlatokon.** *Bécs*-ből jelentik: A Sziléziában megtartandó császárhadgyakorlatokon a léghajó- és telefonosztályok is részt fognak venni. A bécsi katonai léghajózási intézet az 1. és 2. számú tábori léghajóosztályokat vasuton már utnak is indította. A két osztály mindegyikénél 6 tiszt, 81 főnyi legénység, 6 tisztí szolgá, 6 nyeres és 84 igazló és a megfelelő szekerészet indult el, továbbá a szállítmányt egy teljesen felszerelt sárkányléghajó és gömbléghajó egy pótlalom számára való tábori és tartalékfelszereléssel, 120 töltött gáztartóval egészítette ki. Azonkívül egy teljes telefonosztályt is indítottak ugyancsak vasuton a hadgyakorlatok színterére. Ezek a léghajó és telefonosztályok aug. 30-ig a hadtestben való gyakorlatokon, azután pedig 31-től szeptember 4-ig a császárhadgyakorlatokon vesznek részt. Az 1. számú egészségügyi osztály 8 ik és 4-ik különítményét, melyek már elindultak, a 25 ik és 26 ik Landwehrgyalogdandár kötelékébe osztották be.

— **Egy szocialista — a királyhoz.** *Budapest*-ről táviratozzák: Egy gázgyári munkás, aki tagja a munkásszakszervezetnek, alig tudta megfizetni a pártadót. Levelet írt tehát a királynak, amelyben kéri, rendelje el a szocialdemokrata pártnál, hogy az a 40 fillér heti pártadót könnyörlethez engedje el neki, mert beteges lévén, alig tud hetenként egy-két napot dolgozni és így keresete oly kevés, hogy nem képes abból családját eltartani. A munkás kérvényét a kabinetiroda a belügyminiszteriumnak, ez pedig ma a fővárosnak küldötte el.

— **Meglincselte bookmaker.** *Frankfurt*-ból táviratozzák: A „*Frankfurter Zeitung*” jelenti, hogy az Angolországban levő *Whyborg*-ban a lóversenyterén 4—500 főnyi tömeg megtámadta *Mac Leod* bookmakert, a földre teperte és *darabokra szakgatta*. A tömeg felizgulásának az volt az oka, hogy *Mac Leod* már egy hét óta nem fizette ki a nyereményeket. A játékosok végre elvesztették türelmüket s ma megtámadták és megölték a bookmakert.

— **A müncheni magyarok — Aradhoz.** Rossz magyarsággal, németes szófűzéssel fogalmazott beadvány érkezett ma *Arad* várca tanácsához. *Münchenbe* szakadt magyarok írták a folyamodást, melyben egyesületük számára segílyt kérnek *Aradvárostól*. A kérés a jövő közgyűlésen kerül tárgyalás alá.

— **Eljegyzések.** *Moldován* Jenő, a tanítói karnak egyik rokonszenves ifju tagja folyó hó 19-én tartotta eljegyzését *Jászapátiban* *Dózsa* Ilonka kisasszonnyal, *Dózsa* József tekintélyes kereskedő és birtokos bájos leányával.

Desső Jenő békésmegyei földbirtokos, tartalékos hadnagy eljegyezte *Komádiban* *Oláh* Mariska kisserőnyet, néhai *Oláh* József volt ev. ref. lelkész leányát.

— **A rejtélyes tolvaj.** Tegnap megírtuk, hogy *Hammer* Zsigmond Boros Béni-léri lakosnál kedden és szerdán este egy ismeretlen betörő járt, aki valószínűleg katoná. A rend-

őrség a betörőt ma este a cirkusznál *Szilágyi* János lakatossegéd személyében letartóztatta. *Szilágyi* azt vallja, hogy őt hélig szolgált a szegedi 5 ik honvédegyalozrednél, de meguntván a gyöngyéletet, *megszökött*. *Szilágyi* elfogatásáról a rendőrség értesítette a szegedi honvédparancsnokságot.

— **Hadgyakorlat és járvány.** *Eszéki* távirat jelenti: A honvédségi nagygyakorlatokat a kitört *skarlat-járvány* folytán nem tartják meg.

— **A pápa nagyváradi öröksége.** Talán az egész világot be fogja járni annak a furcsa hagyatéknak a híre, amelyről tegnap hullott le *Nagyváradon* a titok leple. *Dencs* János volt olaszil román. kat. plébános, címzetes kanonok az örökös, aki a múlt esztendőben halt meg és készpénz vagyonáról írásbeli végrendeletet hagyott hátra. Néhány száz korona csupán az az összeg, amelyről a boldogult plébános írott végakarata rendelkezik, de azt az 507 koronát, ami utána maradt, elosztotta igazságos szílvvel. Így nem feledkezett meg a megboldogult az ő lelki atyjáról, *X. Pius* pápáról sem, akinek 10, mond *íze koronákat* hagyományozott az Istenben megboldogult alázatosságú *Dencs* János plébános. És talán örökre titokban maradt volna ez a könyekig megható naiv dolog, ha *Nagyvárad* város tisztí ügyészsége nem kapott volna egy hagyatékadó végzést, amely közli a várossal is, mint szintén érdekelt féllel, hogy milyen nagy szerencse érte a végrendelet erejénél fogva *X. Pius* t, a román. kat. egyház fejét. A naiv, de érdekes eset komikumát teljes mértékben kidomborítja a hagyatéki végzés kurtális stílusa, amely szerint a végzés rendelkező része többek között a következőképp szól: „... *miről X ik Pius O szentsége Rómában végeles útján értesítették.*” Kérdés, vajjon a finác ebből az örökségből is kíván-e illetéket?

— **Jutalom fatenyésztésért.** A magyar földhitelintézet által községi falkola kezelő tanítók és gyümölcsfatenyészést oktató községi kertészek részére, a gyümölcsfatenyészés körül szerzett érdemeik jutalmazása céljából kitűzött 25 jutalomdíjat az e célra alakult bíráló bizottság most adta ki. A 600 koronás első díjat *Makay* István békéscsabai gazd. ism. iskolai tanító kapta, a 400 koronás második díjat pedig *Pogor* András mezőhegyesi közs. és isk. kertész.

— **A pápa iskolai bizonyítványa.** *Páduában* nemrégiben mindenféle régi irások közt megtalálták *Sarto* Giuseppe, a mostani *X. Pius* pápa szemnariumi bizonyítványát, amely az 1858 ik évből származik, amikor a pápa a szemnarium harmadik évfolyamát végezte. A bizonyítvány tanúsága szerint *X. Pius* pápa az első volt harmadikéne társa között. A bizonyítvány a következőket tartalmazza:

Vallás: E tantárgyat mindig a legnagyobb figyelemmel és szorgalommal tanulta.

Bölcsészeti: Kitűnő. Tudás és szorgalom tekintetében túlhaladta a kívánt mértéket.

Olasz nyelv: Kitűnt a klasszikusok kiváló ismerete, a stílus korrektsége és irodalmi ismeretei által.

Latin: Ugyanaz, mint az olasz nyelvben.

Görög: A nyelvtani gyakorlatokban kitűnő, ugyszintén a mondat szerkesztésben és fordításban.

Földrajz és történelem: Kitűnt tisztá, kiterjedt ismeretei által a modern történelemben és kronológiában.

Mennyiségtan: Az algebrai és geometriai feladványok megfejtésében kiváló.

Fizika: Kitűnt rendkívül alapos tudása által.

— **Aradi fogorvos külföldön.** *Wiener* Gyula dr. előkelő aradi fogorvos minden évben néhány hetet külföldön tölt el, hogy a fogorvosi szakmába vágó újabb vívmányokkal közvetlenül megismerkedjék és azok alkalmazásával

ott gyakorlatilag foglalkozva, az újabb ösmerelelt betegel javára fordíthassa. Ez idén hosszabb időt töltött *Strassburgban*, ahol a kontinental egyik leghirnevebb fogorvosa, *Römer* tanár műtermében dolgozott. Az ott szerzett gazdag tapasztalataival *Wiener* dr. ma hazaérkezett és szombaton újra megkezdli fogorvosi prakszistát.

— **A kutyák kedvence.** *Budapest*-ről jelentik: *Folkmann* Lajos bécsi születésű, de zsolnai illetőségű, foglalkozás nélküli egyén... a kutyák kedvence. Mert pedig az, tehát ezen a réven foglalkozáshoz jutott, kutyakereskedő lett belőle. Csakhegy a kereskedésben egy kis hiba van a kréta körül, *Folkmann* sohasem a maga kutyáját árusítja, hanem mindig olyan kutyákat, melyeknek van gazdájuk. Mindazonáltal *Folkmann* derék, becsületes ember sohasem *lopja* el a kutyákat, hanem a derék állatok úgy szegődnek melléje és mert *Folkmann* jó fiu, nem kergeti el őket. Hogyan csinálja, ez az ő titka, de beigazolta, hogy a kutyákat nem csalogatja, azok önszántukból mennek utána lakására, ahol tartja őket, aztán ha gazdájuk keresi, illő készpénz ellenében visszaadja, ha nem keresi, eladja. A főkapitány most egy segített *Folkmann* szerecsésjén és a kutyák, illetve a kutyatulajdonosok baján, hogy kutyák kedvencét 10 évre kitiltotta a fővárosból.

— **Belhák, svábok, poloskák legbiztosabb pusztító szere** *Vojtek* és *Weisznel* *Aradon*. 112

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Uj tárgyalás a Lamm-ügyben.** Több ízben foglalkoztunk ezzel a szenzációs bűnügygyel, amely *Lamm* Hugó főhadnagy megtámadtatásából keletkezett. Ismeretes, hogy ez ügyben *Opredán* János és *Antari* Elemér védője, *Deutsch* Izsó dr. ügyvéd újrafelvételi kérelmet terjesztett elő, amelynek a bíróság helyt adott és amelynek folytán a törvényszék elrendelte a tanukihallgatást. A több, mint egy hélig tartó tanukihallgatások, amelyeket *Domokos* László vizsgálóbíró tegnap fejezett be, lényegükben megegyeznek a védő előterjesztésében foglalt vallomásokkal. A vizsgálóbíró a tanukat megeskettette s már most csak egy távoli vidéken lakó tanu kihallgatása van hátra, akinek lakóhelyét hosszas utánjárás után csak most tudta kipuhatolni a védő. Mihelyt a vallomási jegyzőkönyv beérkezik, az összes iratok a törvényszék tanácsa elé kerülnek, amely az ügyet — a kedvező vallomásokból következőtve — a szeptemberi esküdtzéki ülészek elé fogja utalni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— *Az Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 23.

Amerika $\frac{1}{2}$ olcsóbb. Kínálat és vételkedv mérsékelt. Elkelt 30,000 métermáza 5 fillérel olcsóbb áron. Az árak 50 kilónként számítva:

Déli tőzsde.

Buza októberre	7.13—7.14
Áprilisi buza 1907-re	7.43—7.44
Rozs októberre	6.10—6.11
Zab októberre	6.47—6.48
Uj tengeri 1907-re	6.14—6.15

Zárlat 6 óráig:

Buza októberre	7.14—7.15
Áprilisi buza 1907-re	7.44—7.45
Rozs októberre	6.08—6.09
Zab októberre	6.46—6.47
Uj tengeri 1907-re	6.15—6.16

NAPIREND.

Augusztus 24. Péntek. Róm. kath. naptár: Bertalan. — Protestáns naptár: Bertalan. — Görög-keleti naptár (augusztus 11.): Euphusz vértanú. — A nap két 5 óra 7 perccor. nyugszik 6 óra 57 perccor. Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek *Arad*-ra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, száraz.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelőintézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3-4. Dr. Fodor Edőn délelőtt 8-9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8-9. Dr. Hermann J. Károly kedden pénteken délelőtt 12-1 órákor.

Augusztus 25. A magyarvárosi polgári jótékony célú Máltársaság táncmulatsága (Cserebogár-vendéglő.)

Augusztus 27. Az aradi turista-egyesület választmányi ülése este 8 órákor (Vadászkürt)

Szeptember 8. A magyar szent korona országai vasutas szövetsége aradi kerületének népnepélye (Városliget.)

Szeptember 16. Bvangélikus bál (Központi Szálló.)

A háziasszony gondolkodásán múlik a család sorsa, boldogsága!

A Kathreiner-féle Kneipp-malata kávé

Kathreiner előállítási módszere révén kellemes ízű, az egészséget előmozdító és olcsó, ez által a legmegbecsülhetlenebb előnyöket nyújtja minden háztartásnak!

Minden vásárlásnál hangsúlyozzuk kifejezetten a Kathreiner nevet és csak eredeti csomagokat kérjünk Kneipp-pátervédjeggyel.

CSARNOK.

A rózsá.

Írta: Gábor Andor.
(Vége.)

Közben Giza el is ért már a Susztek kisasszonyok divattermébe. Kicsit megkészt, a lányok már ott ültek és beszélgettek.

— Mi szépet álmódtál? — kérdezte a szőke Terus Gizától.

— Semmit, semmi szépet — felelt szőke Terus Gizától.

— De megnyult az orrod Gizikém! — mondta a másék.

— No, ennek valami baja van, — állapították meg a lányok és munkához fogtak. Különben is belépett az egyik Susztek kisasszony, a csunyábbik, és ilyenkor amúgy is vége szokott szakadni a beszélgetésnek.

De Giza egész délelőtt szótlán maradt. Még uzsonna alatt se szólt sokat, meg sem ette a maga kenyérét. Türelmetlenül ment vissza munkájához s míg egy fehér pongyolát fércelt, a cérnaszállhoz szőtte fonsa gondolatait. Szeretett volna szabadulni már. Nem a vőlegény miatt, arra nem volt kíváncsi. Hanem Sebes rózsát ígért tegnap és valami fájdalmas kíváncsóság gyötörte: vajon csakugyan elhozza-e?

Ha elhozza: szerelmes belé. Giza előtt világosan állt ez a tény. Csak azért hozhatja a rózsát, mert szereti. Hiszen nem muszáj neki, ő nem csókolózott vele, mint a többi lányok szokták... Akkor persze semmit se jelentene a rózsá. De így — így egészen más.

Mikor tizenkettőt bugtak a kürtök, Giza elköszönt, s otthagya a lányokat, sietett a Messter-utca sarkára, ahol Sebes várni szokta.

Most is várta, rózsával a kezében.

Giza elpirult. Hát valóban szereti; itt a bizonyíték! És átröppent lelkén az álom, a háromszobás lakásról, a kényelmes, az uri életéről. Milyen kedves, szép fiatalember!

— Ma korábban jön, Gizi! — mondta Sebes.

— Korábban, mert sietnem kell haza.

— Hát nem a rózsá miatt?

Giza elmosolyodott.

— Amiatt is.

— Látja, elhoztam; olyan szép piros, mint a maga szájacskája.

— O Sebes ur.

— Nem hízégből mondom, én mindig őszinte vagyok, tudja. Nem mondtam, hogy olyan, mint az arca, mert az ma sápadt.

— Észrevette?

— Mindent észreveszek, ami magával történik, Gizike. Mért olyan sápadt?

— Bánatos vagyok — mondta ki egyenesen, nyílt lélekkel Giza.

— Miért bánatos? Mi baja? Bántotta valaki? Mondja el édes, drága Gizikém. Hátha megvigasztalhatom.

— Igazán elmondjam?

— Hát titkolni akar valamit előlem? Az nem volna szép, mikor úgy szeretem...

— Nem tréfából mondja csak?...

— Hiszen megesküdtem már tegnap rá és még se hiszi?

— Maguk sokszoros csufot üznek a lányokból.

— De Gizi, hogy gondolhat ilyet. Mondja már el, mert megharagszem.

— Jó. — Ma nálunk ebédel a vőlegényem. Sebes visszahökkenett kissé. Majdnem éles hangon kérdezte:

— A vőlegénye?

— Az.

— Mért nem szólt már előbb felőle?

— Minek? Nem is gondoltam rá.

A fiatalember elcsendesedett. A szeme már nem simogatta Gizit. Igen közönyösen nézegette. Vőlegénye van! Akkor hát kárba veszett az egész hét.

— Mért nem beszél? — kérdezte Giza.

— Gondolkodom.

— Ugyan miről?

Sebes szinte nyersen mondta ki:

— Arról, hogy holnap délben Monoron kell lennem.

— Hát nem jön el előlem?

— Nem.

Giza riadtan nézett rá. Egészen más volt a hangja, olyan szurós, olyan kihívó. Az Ulól-utrá értek. Máskor még elbeszélgettek ott, elválás előtt. Gizának úgy kellett elszöknie.

Most a fiatalember mondta:

— No, Isten vele, Giza; dolgom van.

— Holnapután eljön? — kérdezte a lány félénken.

— Ha visszakerülök Monorról...

Azzal ment fel, a körut felé.

Az ebéd sokáig tartott, mert Kovács János hosszasan elbeszélte jövőd terveit. Két szobás lakást vesz; az egyiket kiadja, abból megkerül csaknem az egész házbér; nem lesz sok dolga az asszonynak, csak épen az a kis főzés, meg a takarítás. Széles, zömök ember volt ez a Kovács János, kissé ügyetlenül mozgott, nagy keze, nagy lába volt, s néha nem tudta, mit csináljon velük, különösen, mikor ebéd után Gizával szembe ült az ablak mellé és halkán beszélgettek. Jó fiúnak látszott.

— Kitől kapta a rózsát? — kérdezte a lánytól.

— A varróban egyik lánytól.

— Nem adná nekem?

Nyílt, becsületes kérdés volt.

Giza egy pillanatig ingadozott. Még egyszer látta a háromszobás lakást, az uri módot, az ügyvédjelölt sima ábrázatát. Még egyszer utoljára. Aztán csendesesen felelt:

— Miért ne?

És odaadta a piros virágot.

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 23. —

Központi szálloda. Fejérvapatak László tanár Budapest. — Vázsonyi Emil ellenőr Zágráb. — Wendauer Róbert utazó Budapest. — Erős Ede magánzó Temesvár. — Grünberger Mór utazó Budapest. — Purmann Dezső tanárjelölt Zombor. — Huchthausen Vilmos magántisztviselő Budapest. — Popper Zsigmond magántisztviselő Temesvár. — May Ferenc magánzó Szeged. — Hartenstein Jenő igazgató Budapest. — Abeles Imre borkereskedő Budapest. — Galló Konrad utazó Budapest. — Simai Miksa utazó Budapest. — Fehér József birtokos Seprős. — Kraul Gyula technikus Budapest.

Pannonia szálloda. Augusztin Miksa jegyző Nagykikinda. — Kérészlányi János pitebanos és családja Nádas. — Klein Márton kárpitosmester Elek. — Baksay József tanár Szeged. — Dombi Rózi magánzó Szabadka. — Motorika György földbirtokos Lugozó. — Fizgyeán János földművelő Tauc. — Niedermayer János fő birtokos Elek. — Kohinosky Jenő mérnök Budapest. — Darabucz János földbirtokos Kurtics.

NYILTÉR.*

A Kalmár-ügy.

Kalmár Nándorral, az Arad és Vidéke kiadójával fenforgó ügyemet Kalmár Nándor mai fenyegető nyilatkozata után az egyetlen lehetséges módon intéztem el. Ezzel részemről az ügyet befejezettek tekintem. Arad, 1906. augusztus 23.

Kaszab Géza,
az Aradi Közlöny munkatársa.

Perfekt könyvelő

helybeli fűszernagykereskedésben

alkalmazást nyer

esténként 7 órától 9-ig.

Német és magyar írásbeli ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők. 2195

Gyártja: SZÉNÁSY BÉLA

rajzeszköz- és papírnemű-gyára

Budapest, IV., Ferenczlek-tere 9.

1327

Értesítés.

Szívesen hozom a nagyérdemű közönség és mélyen tisztelt vendégeimnek becses tudomására, hogy a Salacz utcai „Kispipa“-vendéglő helyiségében a

pilseni „Osforrás“-sör,

a pilseni polgári söröződe világhírű gyártmányának kimérésli joga 1906. augusztus 16 án teljesen megszűnt s azt a

„Pannonia“ (volt Nádor-) szálló

vendéglő helyiségeiben

ugymint éttermében és sörcsarnokában a fent jelzett naptól gyakorolom.

Ezuttal bátor vagyok egyben ezen ujonnan berendezett helyiségeimet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani s pártfogásért esedezni.

Teljes tisztelettel

Szabó Kálmán,

a Pannonia-szálló bérloje.

* Az ezen rovat alatt közzétettéket nem vállal felelősséget.

MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE.

Ezer év a magyar nemzet történetéből.

... IRTÁK: ...

SZALAY JÓZSEF és BARÓTI LAJOS.

4 vaskos kötet.

Szalay József alapvető munkáját, melynek e mű javított kiadása, a Magyar Tudományos Akadémia a Szilágyi féle nagy jutalommal tüntette ki.

Negyszázötven történelmi képgyűjtemény. 2

1908 a szöveg közé nyomtatott képei és 97 műmelléklettel.

Ára vászonkötésben, a magyar szent korona dombornyomású képével díszítve 60 korona. A Mátyás király korabeli Corvina kötéshez hasonló félbörkötés 70 korona.

Havi részlet 3 korona.

Előfizetési-ív!

Kelemen D. és Társa. könyvkereskedése Budapest, IV. Reáltanoda-utca, ezennel megrendelem Szalay József és Baróti Lajos **A Magyar Nemzet Története** című művet, a mely 4 vaskos kötetben, negyedréti alakban, fűzve, tehát soha meg nem sárguló papírosra nyomva és illusztrálva jelenik meg rendkívül díszes kötésben. A teljes mű ára vászonkötésben a magyar szent korona dombornyomású képével díszítve 60 korona. A Mátyás király korabeli Corvina kötéshez hasonló félbörkötés 70 korona és 3 koronás havi részletfizetésre szállítatik. A részetek a szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítő nincs. A részetek ha nem tartása esetén a folytatólajos kötetek a részetek pótlásáig visszatartandók; a lejárt és le nem fizetett részeteket a cégnek jogában áll, a portóköltség hozzászámítása mellett postai megbízással beszedni. A részetek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű teljes vételára esedékessé válik. A vételár első részlete a mű szállításkor utánveendő.

A fenti előfizetési feltételeket tudomásul veszem, külön kikötést nem teszek és a fentiek alapján ezennel megrendelem a fentnevezett munkát _____ koronás vételárért, a teljes mű átvételének kötelezettsége mellett, fizetendő havi _____ koronás részetekben a rendelés keltétől kezdődőleg _____

könyvkereskedésénél.

Szóbeli megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és kelet: _____

Név és állás: _____

Tessék olvas-
hatón
aláírni

Az ill. díjjegyzék 30. tétele értelmében bélyegmentes.

Telefonszám 10.

HOFFMANN SÁNDOR

ARAD,

== SZÍNHÁZ ÉPÜLET. ==

Nagy alkalmi vétel:

Remek czérna batisztok 27 kraj-
czár métere.

Jól mosható divatos zephyrek
métere 16 kr.

Czérna zephyrek blousokra, meg-
lepő szép minták 45 kr.

Mosó delainek 25 kr. Óriási vá-
lasztékban.

Készpénz vásárlásnál 5% kedvez-
mény leszámítottatik.

Telefonszám 10.

Szabizadás Kézizzadás

biztos megszüntetésére elismert legjobb szer a Hajós-féle

ÁLTALÁNOS HINTÓPOR.

Szárit — szagtalanít.

Kezelése igen kellemes. Ára 1 dobozraak 70 fill.

Tyúkszemét

mindenki kiírhatja a csodás hatású világhírű Hajós-féle

„ANAGALLIN“-NAL,

nem piszkít — nem ragadós.

Bámulatos eredménnyel használtatik mindenféle bőr-
keményedésnél. Egy üveg használati utasítással 70 fillér.

Minden fogfájást azonnal megszüntet
a Hajós-féle fogcsep.
Ára 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

187 magyar hold kitünő
minőségű
dinnye-föld
eladó.

Elsőminőségű Bánáti 187

magyar hold föld,

befásított, Temes megye, Vingai járás, Baraczház községben, Aradvárostól 2 $\frac{1}{2}$ órányira és Temesvár várostól 2 $\frac{1}{2}$ órányira fekvő, jó közlekedési úttal, vasúti állomás Merczifalva vagy Vinga, egy tagban vagy elparcellázva **eladó**; holdjának vételára 365 frt.

Bővebb felvilágosítással szolgál Herold Rezső körjegyző, Kis Szt.-Miklós, u. p. Uj-Arad.

Eladó

Világos községhez közvetlen és az arad-hegyaljai motoros megállóhely mellett 3 magyar hold 6 éves, teljes jókarban levő

termő szőlő

lak- és présház-zal, szüretelő és bortartó edényekkel, akár terméssel együtt.

Megtekinthető bármikor 2164

Bővebbet Világoson
Márkus István urnát.

484—1906. g. sz.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a jelenleg Szántai Béla által bérlet Galindulobeli 677^{081/1100} hold földnek f. évi október hó 1-től számított 12 évre való bérbeadása iránt folyó év szeptember hó 3-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: Holdanként és évenként 19 korona.

Bánatpénzüli teteendő a kikiáltási ár 10% a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnái az árverési megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1906. évi augusztus hó 21-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k. körjegyző.

Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

A J A N I J U K I

Arcz-cremek

Fogpasták

Illatszerek

Fogkefék

Hölgyporok

Szájvizek

Kölni vizek

Szappanok

Fogporok

Hajvizek

Fogcremek

Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése

ARADON.

Abbázia

A nemzetközi hálókocsi-társaság fürdő-intézetei. Iroda: Stefánia-szálló. Sürgöncim: Fürdőintézetek Abbázia. Egész éven át nyitva. A fürdőintézetek összes épületei átalakítottak és a legelegánsabban butoroztattak be. Lift, villanyos világítás, meleg- és hidegvizvezeték, tengeri fürdők. A fürdőintézetek a következő épületekből állanak:

Stefánia-szálló, Quarnero szálló (kávéház), 1., 2. és 3. számú épületszárnyakból, továbbá az Amália, Angiolina, Flora, Laura, Mandria, Siatina stb. villákból.

A fürdőhely középpontjában, a híres babérligetben, közvetlenül a tenger mellett, páratlan fürdőkényelmet nyújtanak a gyógyintézetek. (Az Angiolina-tengeri fürdő a Quarnero szálló mellett, a Főherceg Lajos Viktor fürdő meleg tengeri és gyógyfürdőkkel közvetlenül össze van kötve a Stefánia-szállóval és a 2. számú épületszárnyal.

Naponta hangverseny a Quarnero-kávéházban, a Glacier-pavillonban a téli kertben és a Stefánia-szálló nagy éttermeiben.

Az elegáns világ találkozó helye, kitünő konyha. Saját borpincék. 25 márkájú francia pezsgő. Nagy társalgótermek. Olvasó-, zene- és játéktér, téli kert, jól szellőztetett magas éttermek.

Kiterjedt saját parkok szabad kilátással a fiemei öbölre (Quarnero) és a szigetcsoportha (Veglia és Cherso.)

Az összes nyelveken beszélnek.

Értesítéssel készséggel szolgál a nemzetközi hálókocsi-társaság fürdőintézeteinek igazgatósága (iroda Stefánia-szálló.)

Croci Lucian, igazgató.

Kérem a cséget nem össze-
téveszteni!

Úraságoktól

használt nyári és téli férfi ruhákat, utazó-bundákat, háló, ebédlő- és más buterekat a legmagasabb áron vesznek és eladnak rendkívül olcsó árak mellett. Kíváncsra hazhoz is megyek.

Frack öltönyök kölcsönj mellett kaphatók.

ROTH IZIDOR

Aradon, Asztalos Sándor utca 5. sz., az „Arany ABC” mellett.

Kérem a cséget nem össze-
téveszteni!

18771—1906.

Hirdetmény.

A m. kir. földművelésügyi miniszter ur 89508—1906 szám körrendelete nyomán közhírré tesszük, hogy az oklevéllel nem bíró gazdaságok részére engedélyezett vizsgálatra vonatkozó szabályzat az érdeklődők által levéltáruinkban megtekinthető.

Ezen szabályzat értelmében a vizsgálatok megtartása, az 1906—1907. évi téli időnyre újból engedélyeztetett.

Arad, 1906. évi augusztus hó 18.

A városi tanács.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás) hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belüli gummozott kender-csővek legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Höniq Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Bákóczy-utca 27. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A muszkai gör. kel. bitközség az ottani templom tatarozásáért f. hó 26-án délelőtt 11 órakor az iskola helyiségében árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 4101 korona 28 fillér.

Az árlejtők kötelesek az árlejtés megkezdése előtt 10% óvadékot letenni készpénzben.

Az érdekeltek úgy a tervet, valamint a költségvetést az iskola helyiségében megtekinthetik.

Muszka, 1906. augusztus hó 19-én.

Popescu György,

elnök.

2152

Muntean Aurél,

jegyző.

Van szerencsém a nagyjéremű közönségnek becses tudomásra hozni, hogy folyó év szeptember hó 1-től kezdődőleg a Minorita rend palotájában, **Weitzer János-utca 2. sz. a.** (a volt Klapok Alajos-féle) **fényképészeti műtermet** átvettem és ott férjem vezetésével a mai kor igényeinek megfelelőleg

festő és fényképészeti műtermet

2168

nyitok.

Kiváló tisztelettel:

Balassa (Blaschka) Ernőné.

Önkéntes árverést

hirdetek f. é. szeptember 2. délelőtt 9 órára a következő tárgyakra:

Allatok: 17 1—4 éves csikó, 1 pár kocsiló, 12 vörös tarka növendék marha, 6 tehén, 50 hat hónapos malacz, 34 egy éves süldő, 13 két éves sertés.

Gazdasági eszközök: u. m. Sack ekék, tengeri kapák, fogas-boronák, hengerek, gruberozók, vetőgépek, daráló gép, féderes kocsik, szánkók, szecskavágó, répavágó, aratógépek, járgány, gőz- és kézi tengeri morzsoló, százados és tizedes mérlegek, rosta, trieur stb.

Teljes kovács- és bognár felszerelés és apróbb gazdasági eszközök.

Az árverés Repszegen a vasúti állomás melletti gazdasági udvarban fog megtartatni.

2157

Bartha György.

Vasárnap, augusztus 26-án utolsó nap!

CZIRKUSZ LIPÓT

Aradon, a Béla-téren.

Ma, pénteken, augusztus 24-én este 8 órakor:

jutalomjáték

a közkedvelt Könyöt Testvereknek a phänomenális

4-szeres **Jokey-atrakcióban** 4-szeres

Vasárnap

2 utolsó előadás.

Délután 4 órakor és esti 8 órakor. 2205

Délután fél helyárak!

Helyárak: Páholyülés 3 kor. Zártszék 2 kor. I. r. ülőhely 1 kor. 50 fill. II. r. ülőhely 1 kor. 20 fill. III. r. hely 80 fill. Karzat 40 fill. Katonáság őrmestertől lefelé, ugyszintén 10 éven aluli gyermekek hétköznapokon felét, vasár- és ünnepnap este teljes helyárakat fizetik.

Vasárnap délután felnőttek és gyermekek rendes helyárak felét fizetik. — A jegyek csak azon előadásra érvényesek, amelyre váltattak.

A debreczeni országos szakkiállításán
éremmel kitüntetve.

Értesítés!

Van szerencsénk az igen tisztelt vevőinket és a n. é. közönséget értesíteni, hogy a fulmagasra emelt háztér következtében

üzletünket

Julius hó 12-étől

Szabadság-tér 14. szám alá

helyezzük át.

Elvünk tovább is tisztelt vevőinket szolid árakkal és csakis saját készítményű lábbelivel szolgálni. Mindennemű lábbelieket raktáron tartunk és mérték után készíttünk. — Teljes tisztelettel 1865

Az Aradi Czipészek Termelő Szövetkezete

Aradon, Szabadság-tér 14. sz.

Vidéki megrendeléseket a rendelés napján továbbítjuk.

Buder Ferencz

2165 rőfös üzletében

Belényesen,

(Bihar m.) feivételik

két fiatal rőfös kereskedő

Segéd

kik a román nyelvet is teljesen bírják. Kik az állást elnyerni óhajtják küldjék be ajánlataikat fenti céghez.

1035—1906. II. számhoz.

Hirdetmény.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága az 1906. évi aug. hó 7-én kelt 2804/K. I. számú határozatával a pankota—sz. t. anna—kurticsi tgyi közut 13—14 és 19—21 klm. szakaszának ujjaépítésénél szükséges földmunkát és terméskő szállítást 10840 korona erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása céljából 1906. évi szeptember hó 17 ik napjának délelőtt 11 órájára a vármegyei székház kis termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. fél 11 órájáig az aradi kir. államépítészeti hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénz az aradi m. kir. adóhivatalnál közigazgatási letét helyezendő és a bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Oly ajánlatok, melyekhez a bánatpénz nem az aradi m. kir. adóhivatali letéti nyugta alakjában, hanem készpénzben vagy értékpapirokban csatoltatik, figyelembe nem vétetnek.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Aradon, 1906. évi augusztus hó 22-én.

M. kir. államépítészeti hivatal.

Tégla, Cserép

legkedvezőbben kapható

Pollak Sándor

körkemenze téglagyárában

Mikalakán, a Radnai-ut végén.

Városi telefon 206—255

Gyári " 515.

Rendelések felvételnek Karolina-u. 7. sz. irodámban, vagy Rákóczy-u. 28. sz. lakásomon. A téglát vám és fuvarmentesen saját igáimmal házhoz szállítom. — A gyárba saját új műtám vezet. 84

Megnyitás szombaton, f. hó 25-én

LIFKA-féle

Elektro-Bioskop

a Boczkó-utczán

egyedül álló szórakoztató intézmény.

Fényes villanyvilágítás.

Naponta 3 előadás:

7, 8 és 9 órakor este. Vasárnap és ünnepnapokon d. u. 3-tól óránként.

Minden 2-ik nap teljesen új műsor.

Ülőhelyek felnőtteknek: I. hely 80 fill. II. hely 60 fill., III. hely 30 fill. Tíz éven aluli gyermekeknek: I. hely 40 fill., II. hely 20 fill. Katonának őrmestertől lefelé a III. helyen 20 fillér.

Tisztelettel:

Lifka Ernesztin,

2204

tulajdonosnő.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A k i n e k

Ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
Érettségire,
közvetelőre,
egyébre,
szűzre,
gadatfistire,
kúcsára,
visszakerülőre,
körtészre,

kulcsárnóra,
gazdaszónyira,
szakácsnóra,
szobaleányra,
házi- vagy
irodasszolgára,
pénzügyesre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége

A k i

mindenesek vétel vagy bérbevétel ex t
jából keresel;

A k i

siacsi kíván

szűzre,
képzésre,
szűzre,
gyümölcsöt,
zabonát,

Ésület,
műhelyi,
lakást stb.;
vagy

A k i

kérőszó kíván

szűzre,
házi
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A k i

valamely állást betöltendő kíván: legbizto-
sabbas és enél, ha az

ARADI KOZLONY

Kis hirdetés

Arad, Szabadság-tér 4. szám.

Szép csemege szőlő

kapható kilónként 40 fillérért Irsal
Samunál Világoson. 2128

Eladó

1. igen jó karban lévő boroshordók,
hektója 4 kor. 2 több hektóliter
ó és új fehér bor jutányos áron. 3.
egy jó termő szőlő. Onu Ljubomir,
Kovaszincz (Arad-m). 2161

Urak!

Intelligens háznál izletes havi ebéd
és vacsora kosztot kaphatnak.
Ugyanott kiadó 2 csinosan buto-
rozott szoba, esetleg teljes ellátás.
Cím: Eötvös utca 12. földszint.
2170

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin
kapható Ingusz I. és Fia könyv-
kereskedésében Aradon, Weltzer
János utca. Telefon 517. 235

Kiadó

egy csinosan butorozott kényelmes
szoba, továbbá egy butorozott kis
szoba. Szent-László utca 5. számú
házban. Bővebbet ugyanott. 2183

Kantinba kerestetik

tisztességes, megbízható izr. nő,
ki úgy az üzletben, valamint a
háztartásban használható. Főzésben
járatos előnyben részesülnek. —
Ajánlatok küldendők Grosz Miksá-
hoz kintinos, Békéscsabán. 2202

Polgári iskolába

készülő leánygyermek teljes ellá-
tásra felvétetik. Cím a kiadóhiva-
talban. 2197

Jó családból való

fiut tanulói, fizetéssel felvesszünk.
Rosenblüh H. és Társa. 2199

Tököl-tér 6. számú új házban

8 szobás lakás minden mellékhely-
séggel 1. év novemberre kiadó.
Bővebbet Frick József építésznél
és ugyanott. 2200

Intelligens izr. családnál

liceum közelében 2—3 iskolás fiu
teljes ellátásra felvétetik. Bővebbet
Silberberg féle üzlet, Petőfi utca
14. sz. 2193

Telefon 556.

Tüzifa

kartellen kívül

Első osztályu bükkhasáb tűzifa
Waggononkint jutányos áron
kapható

Szilágyi és Társa

2167 özégnél
Arad, Boros Béni-tér 15. szám.
(Dengli ház.)

Egy gyakornok
azonnali belépésre kerestetik.

18259—1906. k. ű. szám.

Árlejtés.

Az aradi kir. ügyészség felügyelete alatti központi és a hatósága területén levő borosjenői, nagybattyáni, kisjenői, nagyhalmágyi, pészkal, mártaradnai és világosi kir. járásbírósi fogházakban tartóztatott foglyok és rabok rendes élelmezésének, valamint a betegek számára orvosi rendelvény alapján kiszolgáltató étadagok és élelmiszereknek, az 1907—1909. évre leendő együttes biztosítása iránt, az aradi kir. ügyészség hivatalos helyiségében folyó évi szeptember hó 10 én d. e. 10 órakor zárt ajánlati tárgyalással egybekötött szóbeli árlejtés fog tartatni. Miről vállalkozni kívánók azzal értesítettnek, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és az alábbi kellékeknek megfelelőleg kiállított és felszerelt zárt írásbeli ajánlatok az árlejtés megkezdéseig, az alulírott kir. ügyészségnél nyújtandók be.

Később érkező ajánlatok, valamint az árlejtés befejezte után tett utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az írásbeli ajánlatokban számokkal és betűkkel kírva, külön ajánlat teendő.

1. a rendes étadagra nézve 56 dgr. kenyérral együtt,
2. a böjtli (112 dgr. kenyér) étadagra nézve, és
3. a betegek részére kiszolgáltató étkekre nézve, mely utóbbi ajánlatnál a számvevőleg megállapított kikiáltási árakhoz viszonyított százalékieengedés mennyisége tüntetendő ki.

A bánatpénz összege 1000, azaz egyezer koronában állapítatik meg, mely készpénzben, vagy szabályszerint biztosítékul elfogadható értékpapirokban az ajánlatához melléklendő, a szóbeli árlejtésen részt venni óhajtok által pedig az árlejtés megkezdése előtt leendő, megjegyeztetvén, hogy még le nem bonyolított más hasonló vállalatoknak letétben lévő biztosítéka, illetőleg az arra való hivatkozás sz előírt bánatpénzt nem pótolhatja.

A kir. ügyészség által nem ismert vállalkozók előéletük és vagyoni állapotuk iránt magukat a zárt ajánlatokhoz melléklendő, illetve a szóbeli árlejtésnél bemutatandó hatósági bizonyítvánnyal igazolni tartoznak.

A piaci árak alapján számvevőleg megállapított kikiáltási ár:

a rendes étadag 56 dgr. kenyérral együtt 83 fillér,

a böjtli (112 dgr. kenyér) adagra nézve 22 fillér.

A beteg étadagok kikiáltási ársírói, valamint a részletes árlejtési feltételekről a kir. ügyészség irodájában a hivatalos órák alatt értesítés szeresztetők az árlejtési feltételek ismerete, valamint az, hogy az ajánlattevő magát azoknak aláveti, az írásbeli ajánlatokban kifejezetten megemlítendő.

Arad, 1906. évi augusztus hó 18-án.

2196

Pogonyi Mándor,

kir. ügyész.

Sajáttermésű nemesfajú

sárga és görög

dinnyéit

ajánlja 1991

Hámory gazdaság

ARAD,

Deák Ferencz-utca 3., az udvarban.

Halász-utca 16. sz. alatti

családi

lakóház:

6 szoba, fürdőszoba és mellékhelyiségek, mindenütt gáz- és vízvezeték, gyönyörű parkirozott udvar, mellette gazdasági udvar és a Hajó-utcaig terjedő gyümölcsös kert,

november 1-re kiadó.

Bővebbet ugyanott és a tulajdonos, Balla Alajos gázgyári igazgatónál. 2201

Mezőhegyesi cukorgyár

teljes üzemét

hétfőn megkezd,
ahol könnyű kézimunkára

napszámosok

16 évesektől felfelé napi
két koronáért

felvétetnek.

Városi és megyei telefon 115 szám.

Egyéves önkéntes urak
és szülők figyelmébe!

Az összes fogyvernemek részére
szükséges pontos előírás szerinti láb-
bek, ugyancsak iskolás gyerme-
keknek tartos,

jó, erős CIPŐKET

készít 762

Seelinger M. Andor

uri és női mintaczipészete

Arad, Szabadság-tér 4. szám.

Orthopéd gyógycipők nagy sikerű
eredményrel készülnek.

Városi és megyei telefon 115 szám.

Kiadó lakások!

November hó 1-ére az ujon-
nan épült Flórián-utca 6c szá-
mu házban

kényelmes és modern

berendezéssel

2-3 és 4 szobás lakások.

Bővebbet 2004

Brunner Bélánál

Arad, Szabadság-tér 20.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu

tanulónak

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.